

Jaarrapportage 2007

WOT-04-006

Natuurplanbureaufunctie

werkdocumenten

WOT

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

WAGENINGENUR

For quality of life

Jaarrapportage 2007

WOT-04-006

Natuurplanbureaufunctie

Werkdocument 96

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Wageningen, februari 2008

De reeks 'Werkdocumenten' bevat tussenresultaten van het onderzoek van de uitvoerende instellingen voor de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu). De reeks is een intern communicatiemedium en wordt niet buiten de context van de WOT Natuur & Milieu verspreid. De inhoud van dit document is vooral bedoeld als referentiemateriaal voor collega-onderzoekers die onderzoek uitvoeren in opdracht van de WOT Natuur & Milieu. Zodra eindresultaten zijn bereikt, worden deze ook buiten deze reeks gepubliceerd. De reeks omvat zowel inhoudelijke documenten als beheersdocumenten.

Dit werkdocument is gemaakt conform het Kwaliteitshandboek van de WOT Natuur & Milieu.

©2008 **Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu**
Postbus 47, 6700 AA Wageningen
Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info.wnm@wur.nl

De reeks WOt-werkdocumenten is een uitgave van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR. Dit werkdocument is verkrijgbaar bij het secretariaat. **Het document is ook te downloaden via www.wotnatuurenmilieu.wur.nl**

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Postbus 47, 6700 AA Wageningen
Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info.wnm@wur.nl; Internet: www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Voorwoord

Sinds 1 januari 2005 worden de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu uitgevoerd onder de voorwaarden die LNV en de stichting DLO eind 2004 zijn overeengekomen en die zijn vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst WOT Natuur & Milieu. De jaarrapportage is toen ook opnieuw vormgegeven.

Per WOT-programma is een zelfstandig werkdocument samengesteld, dat bestaat uit drie delen: een samenvattende rapportage over het programma als geheel, een beschrijving van elk der afzonderlijke projecten en een Engelstalige beschrijving. De volgende werkdocumenten omvatten samen de jaarrapportage over 2007 van de WOT Natuur & Milieu:

Nr. 92: WOT-04-001 Koepel (Communicatie, Kwaliteit en Management)

Nr. 93: WOT-04-002 Onderbouwend Onderzoek

Nr. 94: WOT-04-003 Advisering Natuur & Milieu

Nr. 95: WOT-04-005 M-AVP (Monitor Agenda Vitaal Platteland)

Nr. 96: WOT-04-006 Natuurplanbureaufunctie

Nr. 97: WOT-04-007 Milieuplanbureaufunctie

Dit werkdocument bevat de jaarresultaten van het WOT programma ***WOT-04-006 (Natuurplanbureaufunctie)***. De resultaten van deze projecten hebben hun weg gevonden in de diverse producten van het Milieu- en Natuurplanbureau en in de werkdocumenten, rapporten en studies van de WOT Natuur & Milieu.

Daarnaast wordt in het Kennisbasis Thema Groene en Blauwe Ruimte (KB1) jaarlijks geïnvesteerd in kennisvernieuwing voor de WOT Natuur & Milieu. De rapportage hierover wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van dit Kennisbasisthema.

Ter verantwoording van de besteding van de beschikbare middelen is voor elk project een beknopt verslag gemaakt. Deze verslagen zijn hier gebundeld. In elk verslag staan voor het desbetreffende project de administratieve gegevens en een beknopte inhoudelijke beschrijving van het doel en het behaalde resultaat.

Paul Hinssen

Inhoud

Voorwoord	3
Thema-rapportage WOT-04-006	7
Project-rapportage WOT-04-006	13

Thema-rapportage WOT-04-006

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu)

Programma WOT-04-006: Natuurplanbureaufunctie
--

1. Naam+nr. cluster, naam clusterleider:
WOT-04,
Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu
P.J.W.Hinssen
2. Naam+ nr. thema:
WOT-04-006,
Natuurplanbureaufunctie,
3. Naam thema-coördinator (met Wageningen UR-onderdeel):
P.J.W.Hinssen,Alterra
4. Contactperso(o)n(en) LNV (met LNV-directie)/overige betrokkenen (met organisatienaam):
Henk Groenewoud (DN),
Sander van Opstal (DK),
Adiel Jahangir (DK),
Jaap Wiertz (MNP)
5. Deelnemende kennisinstellingen binnen en buiten Wageningen UR:
Alterra
LEI
6. Doelgroepen:
Parlement, Kabinet, Beleidsdirecties van LNV, VROM, V&W, EZ
7. 2007-budget :

Bedragen in € x 1000	Beschikbaar in 2007	Gerealiseerd in 2007	Doorgeschoven naar 2008
Budget doorgeschoven uit 2006	71	71	0
Reguliere programmagelden	2830	2551	279
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden	370	370	0
Totaal LNV	3271	2992	279
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

korte toelichting op de realisatiecijfers en doorgeschoven gelden.

Op hoofdlijnen zijn alle beoogde projecten volgens plan uitgevoerd,

8. De beleidsopgave(n) van LNV waaraan de onderzoeksresultaten een bijdrage leveren;

De Natuurplanbureaufunctie is een wettelijk vastgelegd instrument ter ondersteuning van het natuurbeleid (Wet van 24 december 1997, houdende regelen ter instelling van de Natuurplanbureaufunctie). Functies zijn signaleren van trends en problemen, evalueren van

beleidsprestaties en prognoses over de mate waarin het beleid de doelen realiseert, evenals het vertalen van trends in de samenleving en het ruimtegebruik in termen van kansen en bedreigingen voor natuur. Jaarlijks wordt een natuurbalans en vierjaarlijks een natuurverkenning uitgebracht. Opdrachtgever hiervoor is de bestuursraad van LNV. Incidenteel kan het MNP verkenningen of effectbeoordelingen voor derden uitvoeren, bijvoorbeeld voor politieke partijen of particuliere natuurorganisaties. Dit behoeft goedkeuring van de minister.

9. De kennisvragen die aan de beleidsopgave(n) gekoppeld zijn en die worden beantwoord met de uitkomsten van het onderzoek;

Dit programma heeft een aantal bijdragen geleverd aan het beantwoorden van vragen die LNV middels haar kaderbrief aan het MNP heeft gesteld. De totaalrapportage wordt opgesteld door het MNP. **Deze rapportage is daarom tevens te beschouwen als bijlage van de rapportage van MNP aan haar opdrachtgevers VROM en LNV,**

10. De beoogde en daadwerkelijk in 2007 bereikte (tussen)resultaten;

Het werkplan van het Programma NPB functie omvat de directe bijdragen van DLO aan de Natuurplanbureaufunctie. Het onderzoek ter onderbouwing van de kennis voor de Natuurplanbureaufunctie (de kennisontwikkeling) is – net als in voorgaande jaren - in 2007 in een apart programma (WOT-04-002) ondergebracht.

De resultaten van het programma zijn de producten voor de Natuurplanbureaufunctie. Het programma gebruikt modellen, gegevens en analyses die afkomstig zijn uit andere (onderbouwende) LNV-programma's en coördineert de toelevering hiervan.

Het werkplan 2007 bestond uit de volgende onderdelen:

1. Wettelijke producten, te weten Natuurbalans 2007 en Natuurcompendium, en de thematisch assessments "Omslag van aankoop naar beheer" en Evaluatie Regelingen Natuurbeheer". Daarnaast is de documentatie afgerond van de in 2006 uitgebrachte assessments VHR en CBD2010.
2. Quick response functie, inclusief bijdrage aan de Doelbereikingsmonitor Nota Ruimte
3. Ontwikkeling en onderhoud van de samenhang in het instrumentarium (informatielogistiek, graadmeters, modellen, kwaliteitsverbetering)
4. Management, kwaliteitszorg, communicatie en ondersteuning

1.1 Productie van de Natuurbalans 2007

In september 2007 is de tiende Natuurbalans uitgebracht waaraan dit programma een belangrijke bijdrage (inhoudelijk ca 70%,) heeft geleverd. Het betreft een evaluatie van het natuur- en landschapsbeleid in brede zin tegen het licht van de laatste ecologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Naast deze vaste onderdelen is speciale aandacht besteed aan de betekenis van natuur voor mensen, en aan de samenhang tussen Natuurbalans en Milieubalans.

1.2 Productie en onderhoud van het Natuurcompendium

Het Natuurcompendium is als internetversie in 2007 verder uitgebreid en geactualiseerd, en er is geïnvesteerd in het vergroten van de bekendheid van de website. Het Natuurcompendium bevat gegevens van een groot aantal organisaties en ondergaat een statistische kwaliteitstoets door het CBS. De inhoudelijke bijdrage van dit programma betreft voornamelijk de onderdelen landschap, ecosystemen, natuur en samenleving en natuurbeleid. Qua

inspanning, inclusief coördinatie is dit ca. 10% van de totale projectomvang exclusief gegevensverzameling.

1.3 Thematische assessments

Naast de Evaluatie Regelingen Natuurbeheer (in mei) is in augustus van het assessment “Van aankoop naar beheer” een actualisatie (deel II) verschenen. De documentatie van de thematische assessments uit 2006, VHR en CBD2010, is afgerond.

2 Quick Response Functie en integrale studies

Bij wet (Natuurplanbureaufunctie) is geregeld dat de minister van LNV het MNP kan verzoeken ad hoc activiteiten te verrichten ook kan het MNP ongevraagd adviezen leveren, of bijdragen aan integrale planbureauproducten. In 2007 zijn onder meer adviezen geleverd over de “kwaliteitsborging EHS”, de verrommeling van het landschap en de economische context van het natuur- en milieubeleid. Deze adviezen zijn door het MNP als informatie ingebracht in de desbetreffende beleidsprocessen.

3. Ontwikkeling en onderhoud instrumentarium

In 2007 is de Informatiekaart MNP uit 2002 geactualiseerd en met behulp van ICT gebruiksvriendelijker gemaakt. Daarnaast is onderhoud gepleegd aan de web-portals, de explorers, de indicatoredatabase en de metadatasysteem. In het samenwerkingsproject ‘Kwaliteitslag’ zijn nu ook de modellen van Wageningen UR voor het MNP met hardnekkige onvolkomenheden bijna allemaal op een basiskwaliteitsniveau gebracht. De inzet van modelstudies heeft plaatsgevonden t.b.v. de ad hoc adviezen en de assessment “van aankoop naar beheer”. De coördinatie van de gegevensvoorziening blijft een punt van zorg. Naast de versnippering van het databeheer en drempels bij de verstrekking ervan blijken soms ook de eigen gebruiksdoelen van de gegevensbeheerders tot structurele andere manier van dataregistratie te leiden, dan voor MNP-doelen nodig is. Voor een oplossing is interdepartementale samenwerking nodig (3DG-overleg).

4. Management en communicatie

De netwerkstructuur (binnen Wageningen UR en daarbuiten), en de sturende rol van dit programma voor kennisontwikkeling (WOT-04-002) vraagt relatief veel tijd voor coördinatie en sturing.

De bijdragen aan producten van het MNP worden via de communicatiekanalen van het MNP verspreid. De wetenschappelijke borging van de bijdragen van dit programma vindt plaats in WOT-rapporten, werkdocumenten en studies. Daarnaast worden het ministerie van LNV en de overige doelgroepen op de hoogte gehouden door berichten in Kennis Online en de WOT nieuwsbrief ‘WOT’s new’.

11. De gerealiseerde kennisoverdracht richting doelgroep en de benutting van ontwikkelde kennis door de doelgroep.

De gerapporteerde resultaten vinden langs verschillende wegen hun bestemming bij doelgroepen. Intern zorgen werkdocumenten ervoor dat collega onderzoekers kunnen voortbouwen op verkregen resultaten. Extern worden beleidsdoelgroepen geïnformeerd via de producten (natuurbalans, natuurverkenning, thematische assessments en ad hoc adviezen), de wetenschappelijke wereld door de (WOT-rapporten) en de samenleving met WOT-studies. Uit regelmatige nabestellingen blijkt dat de ontwikkelde kennis in een behoefte voorziet.

12. De samenwerking tussen de bij het thema betrokken DLO-instituten en andere instellingen/organisaties;

In dit programma is samengewerkt met Alterra (80%) en LEI (20%) De samenwerking tussen Alterra en LEI verloopt in open sfeer. De werkzaamheden worden uitgezet binnen de voorwaarden van het WOT-statuut en met een vraaggestuurde aanpak.

De samenwerking met het MNP is verder geïntensiveerd. Er is in 2007 verder geïnvesteerd in de relatie met gegevensleverende organisaties. Ondanks de versnippering van het databeheer komen de relevante data gelukkig tijdig beschikbaar voor de MNP producten, in het bijzonder vanuit DR en DLG. Bij het structureel regelen van gegevensleverantie op directieniveau binnen LNV lijkt de in 2007 opgerichte Gegevensautoriteit Natuur (GAN) een positieve rol te gaan spelen. In dit kader dienen ook het nieuwe WOT programma in oprichting 'Informatievoorziening Natuur', evenals de structurele gegevenslevering door het CBS (natuurstatistiek) en de PGO's te worden betrokken.

Project-rapportage WOT-04-006

Overzicht projecten WOT-04-006

Projectnummer	Projecttitel	Pagina
5230003-60	Natuurbalans 2007 Algemeen deel Alterra	17
5230003-61	Natuurbalans 2007: Bestuur en Samenleving	19
5230003-62	Natuurbalans 2007 / Casussen	21
5230003-63	Natuurbalans 2007 / Landschap	23
5230003-64	Natuurbalans 2007 / Natuurbeleid ILG	25
5230003-65	Vorbereiding NB 08 Kaart aquatische	27
5230003-67	Vorbereiding NB08, watergebonden recreatie	29
5230005-05 en LEI 20993	Natuurcompendium	31
5230005-06	Verkenning mogelijkheden opname CBD-indicatoren in het Milieu en Natuur Compendium	33
5230006-11	Inzet Nederland Later	35
5230006-12	Naar een indicator voor functionele agrobiodiversiteit	37
5230007-06	Detacheringen	39
5230007-07	Quick Response VHR-analyse mariene gebieden	41
5230009-31	Thematisch assesment VHR	43
5230010-06	Evaluatie 2010 biodiversiteitdoelstelling voor Nederland	45
5230011-11	Landschap en Platteland	47
5230012-20	Kennismanagement Natuur in Bestuur en Samenleving	49
5230012-21	Kennisbenutting MNP producten / Natuurbalans voor scholieren	51
5230012-22	Organisatie workshop Toekomst bestuurskunde binnen MNP	53
5230012-23	NME in het basisonderwijs	55
5230014-11	Verkenning Nederland Later, onderdeel landschap	57
5230014-12	Ruimtemonitor: Monitor Doelbereiking Nota Ruimte 2007	59
5230015-20	Afronding Evaluatie Regelingen Natuurbeheer	61
5230017-09	Kennismanagement MNP	63
5230018-05	Andere kijk natuur	65
5230018-06	Achtergrondrapportage Natuurplanbureau producten 2007	67
5230019-07	Kwaliteitsbewaking modellen en bestanden	69
5230019-08 en 5230019-09	Duurzame Informatievoorziening MNP (DUIN)	71
5230020-12	Monitoring via Continu Vrije tijds Onderzoek	73
5230020-13	Verkenning mogelijkheden europese versie van de website daarmoetikzijn	75
5230020-14 en 3236051400	Aardkundige waarde in relatie tot intensieve landbouwteelten	77
5230020-15	Wot-studie Monitoring	79
5230020-16	Bijdrage aan National Focal Point EEA bij MNP	81
5230020-17	Europese Natuur en Landschap Nederland	83
5230022-06	Programma Management NPB functie	85

5233871-01	Beheer SMART / SUMO	87
5234177-01	WOT-studie Draagvlak	89
LEI 20754	Informatienet Terreinbeheer onderdeel Staatsbosbeheer	91
LEI 20795	Natuurbalans 2007 / Maatschappelijke ontwikkelingen	93
LEI 20796	Natuurbalans LEI / Algemeen	97
LEI 20856	Kennismanagement Natuur en Economie	99
LEI 20862	Kosteneffectiviteit EHS Synthese 2007	101
LEI 20863 en 5230004-06	Thematisch assesment II 2007	103
LEI 31109 en LEI 30874 en LEI 31109	Bin Land- en Tuinbouw 2007	107

Natuurbalans 2007 / Algemeen deel Alterra

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurbalans 2007 / Algemeen deel Alterra
Projectnummer:	5230003-60
Projectleider:	Jolanda Eimers
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	116,3	116,3	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	116,3	116,3	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Dit deelproject is een overkoepelend project. De helft van het project bestaat uit meer algemene NB07 werkzaamheden als productie van tabellen, grafieken en figuren, dataverzameling en ondersteuning bij tekst- en eindredactie.

De andere helft van het project bestaat uit bijdragen van Alterra-medewerkers aan het deelproject natuur. De onderzoeksvragen daarvan staan in het deelproject Natuur van Dirk-Jan v.d. Hoek, inclusief werkzaamheden van de betreffende Alterranen.

Doelstelling van het onderzoek:

De Natuurbalans agendeert onderwerpen op grond waarvan het Kabinet en de Tweede Kamer vanuit hun politieke verantwoordelijkheid de voortgang van het natuur- en landschapsbeleid kunnen volgen en desgewenst bijstellen.

De doelgroep van de Natuurbalans 2007 bestaat primair uit de minister van LNV, de leden van het Kabinet en de leden van het Parlement. Daarnaast richt de NB2007 zich op provinciale bestuurders. Ten slotte is de Natuurbalans bedoeld voor beleidsambtenaren, organisaties die in het natuurbelevingsveld actief zijn en (via diverse media) het geïnteresseerde publiek.

Doelstelling van dit deelproject is logistieke en inhoudelijke bijdragen voor natuur te leveren aan de NB07 door medewerkers van de WOT en Alterra Wageningen.

Aanpak en tijdpad:

Het project omvat de volgende werkzaamheden:

- Management, administratie in Wageningen;
- Figuren- en tabellen productie in Wageningen

- Redactie
- Inhoudelijke bijdrage Natuur

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Natuurbalans 2007, Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) met medewerking van Wageningen Universiteit & Researchcentrum (WUR)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De Natuurbalans 2007 (NB07) is gepresenteerd aan de vaste kamercie LNV van de 2^e kamer. Daarnaast heeft Minister Verburg de NB07 in ontvangst genomen. Bij het begrotingsoverleg in de 2^e kamer over het natuurbeleid is zeer veelvuldig naar de NB07 verwezen. De NB07 heeft dus haar doelgroep bereikt en is ook gebruikt door de 2^e kamer en het kabinet om de voortgang van het beleid te kunnen beoordelen.

Natuurbalans 2007 / Natuur en Samenleving

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurbalans 2007 / Natuur en Samenleving
Projectnummer:	5230003-61
Projectleider:	Jan Vreke
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	117,3	117,3	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	117,3	117,3	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> In de Natuurbalans 2007 wordt aandacht besteed aan maatschappelijke ontwikkelingen in relatie tot natuur en landschap. Dit deelproject levert de teksten en achtergronden voor dit onderwerp.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Leveren van een bijdrage aan de natuurbalans 2007</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Samenvatten en interpreteren van resultaten van relevant onderzoek en deze bewerken tot teksten voor de Natuurbalans.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Vreke, J. , J.L.M. Donders, B.H.M. Elands, C.M. Goossen, F. Langers, R. de Niet, S. de Vries, Natuur en landschap voor mensen, Achtergronddocument bij de natuurbalans 2007, WOT-werkdocument 80, WOT Natuur & Milieu, Wageningen</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Dit project heeft geresulteerd in de tekst van de hoofdstukken 'betrokkenheid en draagvlak' en 'natuur voor mensen' in de Natuurbalans 2007.</p>

Natuurbalans 2007 / Casussen

Programma WOT-04-006			
Resultaten 2007 per project			
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie		
Projecttitel:	Natuurbalans 2007 / Casussen		
Projectnummer:	5230003-62		
Projectleider:	Joep Dirx		
Uitvoerende instellingen:	Alterra		
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur		
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud		
Startdatum:	01-01-2007		
Einddatum:	31-12-2007		

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	60,0	60,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	60,0	60,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i></p> <p>De vraag die in de drie casussen centraal staat, is hoe het besluitvormingsproces verloopt dat tot potentieel conflicterende ruimtelijke ingrepen leidt. Welke stappen worden in dat proces doorlopen, wat is de functie van beleid, wettelijk kader en instrumenten daarin?</p> <p>Onderzoekshypothesen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Wie er betrokken zijn in een besluitvormingsproces kan doorslaggevend zijn voor het resultaat hiervan. · De manier waarop er afgewogen wordt en de diversiteit aan opvattingen hierin, is bepalend voor het uiteindelijke resultaat van het afwegingsproces. · De ruimte of de beperking die regelgeving of instrumentarium met zich meebrengt kan bepalend zijn voor de besluitvorming.
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i></p> <p>Het project heeft tot doel in 3 concrete casussen te signaleren dat dergelijke ontwikkelingen plaatsvinden en een antwoord te geven op de vraag welke kenmerken van het besluitvormingsproces leiden tot dergelijke potentieel conflicterende, ofwel niet-duurzame, ruimtelijke ingrepen. Welke stappen worden in dat proces doorlopen, wat is de functie van beleid, wettelijk kader en instrumenten daarin? Wat kun je daarvan leren?</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i></p> <p>Werkwijze</p> <p>De informatie over het besluitvormingsproces in de te onderzoeken casussen wordt vergaard door middel van documentanalyse en interviews. In de aanpak wordt elke casus als op zich zelf staand geval beschouwd.</p>

Fasering

Het project wordt onderverdeeld in de volgende fasen

- Fase
0. Projectleiding
 1. Selectie casussen
 2. Analyse casussen
 3. Beschrijving casussen

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Natuurbalans 2007, Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) met medewerking van Wageningen Universiteit & Researchcentrum (WUR)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Uit de casussen blijkt dat Debij planprocessen betrokken actoren van elkaar afhankelijk zijn en coalities moeten sluiten om hun doelen te kunnen bereiken. De onderhandelingsruimte in dat proces wordt bepaald door regelgeving en beleid.

Natuurbalans 2007 / Landschap

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurbalans 2007 / Landschap
Projectnummer:	5230003-63
Projectleider:	Janneke Roos-KleinLankhorst
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	46,3	46,3	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	46,3	46,3	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Het hoofdstuk landschap in de Natuurbalans 2007 signaleert ontwikkelingen in de Groene Ruimte. Vervolgens is aangegeven hoe het landschapsbeleid uit de Nota Ruimte uitgewerkt is door de decentrale overheden.

Doelstelling van het onderzoek:

Het Rijks stelt verschillende doelen ten aanzien van het landschap. De vraag is echter hoe deze 'buiten' uitwerken. Verloopt de praktijk zoals in het beleid is bedoeld en hoe ziet het resultaat eruit? Het doel van dit project is om aan de Tweede Kamer en het Kabinet, maar ook aan de decentrale overheden te laten zien wat er buiten gebeurt en of hoe dit past binnen de beleidsdoelstellingen. Door vooruit te kijken wordt beleidsmakers inzicht gegeven in de te verwachten ontwikkelingen op de korte termijn (t+4).

Aanpak en tijdpad:

Op belangrijke thema's voor landschap is aan onderzoekers van Alterra gevraagd de laatste stand van zaken te schetsen. Deze bijdragen zijn opgenomen in de Natuurbalans 2007 en een achtergrond rapport van het Milieu- en Natuurplanbureau.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Natuurbalans 2007, Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) met medewerking van Wageningen Universiteit & Researchcentrum (WUR)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De uitwerking van het landschapsbeleid door decentrale overheden loopt op schema, maar desondanks is de bescherming van de Nationale Landschappen nog ver weg.

Natuurbalans 2007 / Natuurbeleid/ILG

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurbalans 2007 / Natuurbeleid/ILG
Projectnummer:	5230003-64
Projectleider:	Dana kamphorst
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	57,5	57,5	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	57,5	57,5	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Welke kennis ontwikkelen om de doelstelling te kunnen bereiken

Dit project draagt bij aan de Natuurbalans 2007. Voor het hoofdstuk beleid wordt kennis verzameld over de beleidsdoelen op de verschillende overheidsniveaus en de complexiteit van de uitvoering. Daarnaast wordt kennis verzameld over de betekenis van Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor het natuurbeleid.

Welke vragen moeten beantwoord worden om antwoord te krijgen op de kennisvraag

Voor het hoofdstuk beleid::

- Welke beleidsdoelen zijn er op verschillende overheidsniveaus?
- Waarin is de complexiteit gelegen bij de uitvoering van het beleid?

T.a.v. ILG:

- Wat betekent het ILG voor de uitvoering van natuurbeleid?
- Hoe zullen provincies natuurbeleid uitvoeren in relatie tot het ILG?

Realisatietempo: Kan en zal er door provincies geschoven worden met gelden om bepaalde taken te versnellen? Wat zijn verwachtingen en mogelijke consequenties?

Doelstelling van het onderzoek:

Wat willen we met het onderzoek/project bereiken. Wat is de relevantie (maatschappelijk en/of wetenschappelijk)

<p>Het doel is tweeledig:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een hoofdstuk beleid in de natuurbalans (landschap, natuur en natuur voor mensen)¹ 2. een eerste inzicht in de betekenis van het ILG voor het natuurbeleid, resulterend in een tekstbijdrage voor de natuurbalans + WOt rapport.
<p>Aanpak en tijdpad: Januari- december 2007</p>
<p>Beoogde en bereikte resultaten en producten: Kamphorst, D.A. Selnes, T. A. (2007) ILG en natuurbeleid. Verkenning van de betekenis van het Investeringsbudget Landelijk Gebied voor het natuurbeleid, WOt-rapport 62</p>
<p>Doorwerking resultaten naar doelgroepen: Gevraagd is nog een presentatie te geven over dit onderwerp en er is vervolg onderzoek ingezet.</p>

¹ Dit voorstel gaat vooral in op het onderdeel natuurbeleid. De onderdelen landschap en natuur voor mensen worden aangeleverd vanuit andere projecten (zie paragraaf 1.5) en worden in het hoofdstuk beleid verweven.

Vorbereiding Natuurbalans 2008 kaart aquatisch

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Vorbereiding Natuurbalans 2008 kaart aquatisch
Projectnummer:	5230003-65
Projectleider:	Gertie Arts
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	0		
Reguliere programmagelden	100,0	85,9	14,1,-
Additionele LNV-projectgelden	0	0	0
<i>Totaal LNV</i>	100,0	85,9	14,1,-
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> De kennisbehoefte van de doelgroep betrof een overzicht te geven van de kwaliteit van Aquatische Natuur in Nederland.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het project integreert informatie over aquatische natuur vanuit verschillende bronnen en bestanden en beoogt een overzicht te geven van de kwaliteit van Aquatische Natuur in Nederland.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Het project liep in 2007, maar loopt door tot en met Februari 2008.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Achtergrondrapportage bij Natuurbalans. Nog geen titel en auteurs.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De resultaten van het project worden meegenomen in de Natuurbalans 2008.</p>

Vorbereiding Natuurbalans 2008 Watergebonden recreatie

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Vorbereiding Natuurbalans 2008 Watergebonden recreatie
Projectnummer:	5230003-67
Projectleider:	Jan Vreke
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	38,6	38,6	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	38,6	38,6	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Zicht krijgen op de huidige omvang van de watergebonden recreatie en de omvang, kwaliteit en locatie van het aanbod van en de vraag naar recreatiemogelijkheden op, aan en in het water, en op de effecten van watergebonden recreatie op het realiseren van Natura2000/VHR doelen.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het doel van dit project is voor enkele nog te selecteren recreatieactiviteiten inzicht te krijgen in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de huidige omvang van de watergebonden recreatie; - de omvang, kwaliteit en locatie van het aanbod van en de vraag naar recreatiemogelijkheden op, aan en in het water; - de knelpunten tussen toerisme/recreatie en natuur in Natura2000 gebieden.
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Inventariseren en in kaart brengen van de vormen van watergebonden recreatie en de van de beschikbare gegevens over :</p> <ul style="list-style-type: none"> - de invloed van watergebonden recreatie op natuur in casu op Natura 2000/VHR doelen; - het aanbod van enkele relevante typen recreatie (locatie, omvang, kwaliteit); - de omvang van de watergebonden recreatie ofwel het gebruik van de locaties;
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Gedocumenteerde kaarten, tabellen e.d. die kunnen worden gebruikt in de Natuurbalans 2008</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Bijdrage aan Natuurbalans 2008</p>

Natuurcompendium

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurcompendium
Projectnummer:	5230005-05 / LEI 20993
Projectleider:	Bram ten Cate / Martien Voskuilen
Uitvoerende instellingen:	Alterra / LEI
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	Alterra 50,0 LEI 15,0	Alterra 30,5 LEI 15,0	Alterra 19,5
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	65,0	45,5	19,5
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Betrouwbare en actuele feiten en cijfers op het terrein van natuur en landschap. Deze informatie moet toegankelijk zijn en helder beschreven zijn.

Doelstelling van het onderzoek:

Het Milieu- en Natuurcompendium is een product van het MNP, het CBS met bijdragen van Wageningen UR (via de WOT Natuur & Milieu). Doel van het project (WOT-aandeel) in 2007 is:

- o Actualisatie en uitbreiding van de indicatoren, in het bijzonder de indicatoren die vallen binnen het thema Landschap en indicatoren met een Natuur-economische basis.
- o Uitbrengen van een papieren publicatie van het MNC (promotieboekje)
- o Bijdragen leveren aan de vernieuwing van de website

Aanpak en tijdspad:

Het project bij WUR (i.c. WOT Natuur & Milieu) betreft de coördinatie, de aansturing en de uitvoering van de activiteiten bij de WOT Natuur & Milieu, Alterra, LEI, IMARES, ASG en eventueel andere organisatieonderdelen binnen de WUR.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- In 2007 zijn door omstandigheden (o.a. prioriteitstelling) slechts 4 geactualiseerde en/of nieuwe indicatoren opgeleverd. Op 31 december 2007 zijn wel concept-teksten en bijbehorende figuren en tabellen aanwezig van ca. 25 te actualiseren en nieuwe indicatoren. De verwachting is dat deze indicatoren in de eerste helft van 2008 geactualiseerd op het web komen te staan.
- Een rijk geïllustreerde brochure met ongeveer 20 indicatoren is verschenen. Deze brochure is

- onder meer bij studenten en medewerkers van Wageningen UR ruim verspreid.
- Een geheel vernieuwde website is gelanceerd.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

- Op de website www.milieuennatuurcompendium.nl
- In andere producten van het Milieu- en Natuurplanbureau

Verkenning mogelijkheden opname CBD-indicatoren in het Milieu en Natuur Compendium

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Verkenning mogelijkheden opname CBD-indicatoren in het Milieu en Natuur Compendium
Projectnummer:	5230005-06
Projectleider:	Dick Melman
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	30,0	30,0	0
Reguliere programmagelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	30,0	30,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> De behoefte is informatie ter beschikking te krijgen die inzicht geeft of en op welke termijn de CBD-indicatoren in het MNC op te nemen.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het in beeld brengen van de haalbaarheid (inhoudelijk, organisatorisch, financieel) om de CBD-indicatoren in het MNC op te nemen.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> In overleg met MNC-coördinatoren wordt bepaald welke eisen aan MNC-indicatoren worden gesteld en welke overige info noodzakelijk is om voldoende beeldvorming te krijgen om geschiktheid te kunnen bepalen. Van inhoudelijke experts wordt info betrokken over de inhoudelijke kwaliteit van de betreffende indicatoren. Ten slotte wordt in beeld gebracht welke data voorhanden zijn, welke organisaties bij het verzamelen zijn betrokken en wordt een globale kostenindicatie gegeven om e.e.a. operationeel te maken</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Beoogd was: rapportage waarin de haalbaarheid van opname van de CBD-indicatoren in beeld wordt gebracht aan de hand van de hierboven geschetste lijnen. Op verzoek van en in overleg met de opdrachtgever is het project bescheidener uitgevoerd. Volstaan is met een inventarisatie van de</p>

stand van zaken tav de CBD-indicatoren bij de diverse deskundigen. Hiervan zijn factsheets opgesteld. De vrijgekomen tijd is besteed aan een extra bijdrage aan de brochure-in-woording over de stand van zaken rond de CBD-indicatoren.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De factsheets zijn ter beschikking gesteld aan de opdrachtgever/contactpersoon: Onno Knol

Inzet Nederland Later

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Inzet Nederland Later
Projectnummer:	5230006-11
Projectleider:	Rien Reijnen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	30,0	30,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	30,0	30,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De vraag voor de kijkrichting Robuuste Natuur in de studie Nederland Later is een verkenning te ontwikkelen die kansen en bedreigingen voor de natuur en natuurkwaliteit in Nederland in beeld brengt. Daarbij werd gevraagd het accent op de internationaal belangrijke natuur te leggen en te kijken naar de termijn tot 2040.

Doelstelling van het onderzoek:

Bijdrage leveren aan het op kaart zetten van een kijkrichting Robuuste Natuur en deze te beoordelen met een beschikbare methode die de ruimtecondities voor duurzaam behoud biodiversiteit faunadoelsoorten in beeld brengt.

Aanpak en tijdpad:

Als uitgangspunt voor het op kaart zetten van de kijkrichting Robuuste Natura zijn de Natura-2000 gebieden gebruikt. Vervolgens is het extra benodigd areaal voor duurzaam behoud Natura-2000 soorten bepaald. Het extra benodigd areaal is gelokaliseerd in hydrologische beïnvloedingsgebieden rond de Natura 2000 gebieden. De ruimtecondities voor duurzaam behoud van de biodiversiteit zijn beoordeeld voor de Natura-2000 soorten en voor alle faunadoelsoorten. Het resultaat is vergeleken met dat van het Trendscenario.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

M. van Veen, A. van Hinsberg, M. van Esbroek, J. Clement, R. Reijnen, R. Pouwels en R. van Oostenbrugge, A Bouwman. In prep. Naar een kijkrichting Robuuste Natuur voor Nederland Later. Achtergrondrapport Nederland Later, MNP, Bilthoven. Verschijnt in 2008.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Toepassing in de MNP-studie Nederland Later Tweede Duurzaamheidsverkenning, deel Fysieke leefomgeving Nederland (MNP-publicatie 500127001/2007).

Naar een indicator voor functionele agrobiodiversiteit

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Naar een indicator voor functionele agrobiodiversiteit
Projectnummer:	5230006-12
Projectleider:	Florence van den Bosch
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV, VROM, MNP
Contactpersoon van de doelgroep:	Hans Brand, Arthur Eijs, Rob Alkemade
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	11,4	11,4	0
Reguliere programmagelden	14,3	14,3	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	25,7	25,7	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Men wil helderheid over:

- wat is het beleidsdoel van de in de Kaderbrief 2007 gevraagde indicator functionele agrobiodiversiteit?
- wat wordt verstaan onder functionele agrobiodiversiteit?
- wat moet met de indicator inzichtelijk gemaakt worden?

Doelstelling van het onderzoek:

In de Kaderbrief 2007 verzoeken de ministeries VROM en LNV het MNP een indicator functionele agrobiodiversiteit te ontwikkelen. Met name vragen zij om een inzicht in voortgang en resultaten van het duurzaam gebruik in de landbouw van de bodembiodiversiteit en de bovengrondse biodiversiteit die gerelateerd is aan groenblauwe dooradering.

De wens tot het ontwikkelen van een indicator voor functionele agrobiodiversiteit is gebaseerd op het Verdrag inzake de Biologische Diversiteit (CBD, 2010). Doel van dit Verdrag is, het wegnemen aan de bron van de oorzaken voor de aanzienlijke vermindering van de biodiversiteit en van de waarde van de bestanddelen daarvan in ecologisch, genetisch, sociaal, economisch, wetenschappelijk, educatief, cultureel, recreatief en esthetisch opzicht. Daartoe acht men het noodzakelijk om wetenschappelijke, technische en institutionele middelen te ontwikkelen om de fundamentele kennis te verwerven die nodig is om passende beleidsmaatregelen met het oog op de instandhouding van de biodiversiteit uit te werken en ten uitvoer te leggen. De ontwikkeling van een indicator voor functionele agrobiodiversiteit wordt door het Kabinet beschouwd als een onderdeel daarvan.

Aanpak en tijdpad:

Januari – juni 2007: verkenning door middel van literatuur- en documentenstudie, gesprekken met deskundigen, beleid en MNP.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Bosch van den, F. J. P. Functionele agrobiodiversiteit. Inventarisatie van nut, noodzaak en haalbaarheid van het ontwikkelen van een indicator voor het MNP. WOt-werkdocument 73

Doorwerking resultaten naar doelgroepen

In het rapport is in kaart gebracht welke knelpunten er zijn bij het ontwikkelen van een indicator voor functionele agrobiodiversiteit.

Detacheringen

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Detacheringen
Projectnummer:	5230007-06
Projectleider:	Paul Hinssen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur/MNP
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud, Ir K. Wieringa
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	100,5	100,5	0
Reguliere programmagelden			
Additionele LNV-projectgelden	243,5	243,5	0
<i>Totaal LNV</i>	344,0	344,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Het MNP heeft behoefte aan implementatie van kennis op het gebied van Natuur en Milieu die bij Wageningen UR aanwezig is en ontwikkeld wordt.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het bevorderen van de toepassing van kennis van Wageningen UR in producten van het MNP.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Detachering van medewerkers van Wageningen UR bij het MNP</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Optimale benutting van kennis van Wageningen UR in de producten van het MNP.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Gedetacheerden zijn ingezet bij de realisatie van producten van het MNP, in het bijzonder de Natuurbalans, de Doelbereikingsmonitor Ruimte en de Evaluatie Regelingen Natuurbeheer.</p>

Quick Response VHR-analyse mariene gebieden

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Quick Response VHR-analyse mariene gebieden
Projectnummer:	5230007-07
Projectleider:	Paul Hinssen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur, MNP
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud, Ir. K. Wieringa
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	43,4	3,4	40,0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	43,4	3,4	40,0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> VHR analyse van mariene gebieden
<i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Meer inzicht in de situatie in mariene gebieden m.b.t. VHR
<i>Aanpak en tijdpad:</i> Detachering van 1/7 2007 t/m 1/7/2008. Werkzaamheden vastgelegd in werkplanning van het MNP
<i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Meer inzicht in de situatie in mariene gebieden m.b.t. VHR (project loopt nog)
<i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Resultaten moeten landen in de Natuurbalans 2008.

Thematisch Assesment VHR

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Thematisch Assesment VHR
Projectnummer:	5230009-31
Projectleider:	Irene Bouwma
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	39,0	39,0	0
Reguliere programmagelden	29,0	16,2	12,8
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	68,0	55,2	12,8
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Aanleiding voor deze studie is de kaderbriefvraag van het Ministerie van LNV aan het MNP om aan te geven hoe de bescherming van de aangemelde VHR-gebieden nu in de praktijk uitpakt; zowel voor wat betreft de natuurdoelen als de sociaal-economische effecten op die gebieden.'</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doel van het onderzoek is om de perspectieven voor het behalen van de doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijnen in Nederland aan te geven. De rapportage geeft aan welke beleidsinspanning nodig is om de ecologische doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijnen te halen. Maar de studie kijkt breder, namelijk ook naar al diegenen die betrokken zijn of moeten worden bij de richtlijnen en naar de maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland in de toekomst</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Het project is uitgevoerd samen met het MNP in Bilthoven. Het is gestart in 2005. De resultaten zijn grotendeels gepubliceerd in 2007. Diverse deelvragen zijn uitgevoerd in separate onderzoeken die in het eindrapport zijn samengevoegd.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Samenvattend eindrapport opgesteld in samenwerking met MNP: M.P. van Veen & I.M. Bouwma. Perspectieven van de Vogel- en Habitatrichtlijn in Nederland, 2007. MNP. Bilthoven.</p> <p>Deelrapportages: Bosch F. van den (2007). Draagvlak voor het Natura 2000 gebiedenbeleid - Onder relevante</p>

betrokkenen op regionaal niveau. WOt-werkdocument 55. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Bouwma, I.M. (in prep.). Quickscan Natura 2000 en Programma Beheer. WOt-werkdocument 58. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Broekmeyer M., Schouwenberg E., Sanders M., Pouwels R. (2007). Synergie EHS en Natura 2000-gebieden. Wat stuurt het beheer? WOt-werkdocument 54. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Pouwels R., Reijnen R., Adrichem M. van, Kuipers H. (2007). Ruimtelijke Condities voor VHR-soorten. WOt-Werkdocument 57. WOT Natuur&Milieu, Wageningen

Jong A. de, Wijk M. van, I.M Bouwma (2007). Beheerskosten van Natura 2000 gebieden. WOt-werkdocument 56. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Schouwenberg, E. (2007). Huidige en toekomstige stikstofbelasting op Natura 2000 ge-bieden. WOt-werkdocument 59. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

In 2008 zullen op basis van het onderzoek nog 2 artikelen geschreven worden.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Workshop ter presentatie van het rapport en discussie met LNV, provincie, LTO, Natuurmonumenten dd. 20 juni 2007 (40 deelnemers).

Presentatie van de uitkomsten bij LNV, Vogelbescherming(gehouden) en Staatsbosbeheer (gepland 2008)

Uitzending over onderwerp van het rapport tijdens radio programma Vroege Vogels

Bericht op ENDS daily – informatieve nieuwsbrief van de EU.

Evaluatie 2010 biodiversiteitdoelstelling voor Nederland

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Evaluatie 2010 biodiversiteitdoelstelling voor Nederland
Projectnummer:	5230010-06
Projectleider:	Dick Melman
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	30,0	30,0	0
Reguliere programmagelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	30,0	30,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Meer inzicht verkrijgen in de stand van zaken en ontwikkeling in de diverse CBD-2010 indicatoren.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> De resultaten van deze evaluatie kunnen twee functies hebben in het beleidsproces:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ter ondersteuning van het Nederlandse beleid (natuur- en biodiversiteitsbeleid, omgevingsbeleid en sectoraal beleid) waar het het zichtbaar maken betreft van de geleverde prestaties en de hiermee bereikte resultaten. 2. Een voorbeeldfunctie/stimulus voor andere landen om ook aan de slag te gaan met de doelstelling en de indicatoren. Dit is in lijn met het Beleidsplan Biodiversiteit Internationaal, waar indicatoren een actiepoint vormen.
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Het gaat om afronding van de CBD-2010 achtergrondrapporten waaraan in voorgaand jaar is gewerkt.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> De achtergrondrapporten van de verschillende indicatoren zijn gereedgekomen en gepubliceerd.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De resultaten zijn beschikbaar gekomen voor het MNP. MNP is inmiddels begonnen met het maken van een (inter)nationale brochure waarin de toestand van de verschillende CBD-2010 indicatoren voor een groot publiek wordt gepresenteerd.</p>

Landschap en platteland

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Landschap en platteland
Projectnummer:	5230011-11
Projectleider:	Joep Dirkx
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	232,0	232,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	232,0	232,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De doelgroep heeft behoefte aan kennis van de betekenis van het Nederlandse landschap en van de ontwikkelingen die in het landschap plaatsvinden en de oorzaken daarvan.

Doelstelling van het onderzoek:

Het project heeft tot doel een samenhangend beeld te schetsen van de betekenis van het Nederlandse landschap en er zorg voor te dragen dat de bouwstenen waarmee die betekenis kan worden vastgesteld, uit het onderbouwend onderzoek beschikbaar komen en kunnen worden gebruikt.

Dit doel wordt bereikt door:

- Kennisvragen voor het onderbouwend onderzoek in 2008 te formuleren.
- Het onderbouwend onderzoek in 2007 te begeleiden en te beoordelen.
- Zorg te dragen voor doorstroming van kennis in publicaties van het MNP.
- Een synthetiserende studie over de betekenis van het Nederlandse landschap voor te bereiden.

Aanpak en tijdpad:

Het project bestaat uit 2 deelprojecten:

1. coördinatie onderbouwend landschapsonderzoek;
2. WOT-studie 'Landschap van betekenis'.

Ad 1: In deelproject 1 wordt er voor gezorgd dat het onderbouwend onderzoek in 2007 wordt uitgevoerd, worden projecten met raakvlakken met het landschapsonderzoek in andere thema's begeleid en wordt het onderbouwend onderzoek in 2008 voorbereid. Teven wordt zorg gedragen

voor kennisdisseminatie in MNP-publicaties.

Ad 2: Deelproject 2 betreft de voorbereiding van een WOT-studie 'Landschap van betekenis'.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Het projectresultaat voor Deelproject 1 is:

- v.w.b. coördinatie onderbouwend onderzoek
 - Goedgekeurde projectplannen voor het onderbouwend onderzoek 2007;
 - Met MNP besproken (concept) rapportages over het in 2007 uitgevoerde onderbouwend onderzoek;
 - Bijdragen aan werkprogramma WOT voor 2008, waaronder (pre)proposals voor uit te voeren onderzoek in 2008;
 - Bijdrage aan bijeenkomsten Programmacommissie Natuur (PCN).
- v.w.b. kennisdisseminatie:
 - Artikel in Landschap over functie van landbouw als drager van de Nationale Landschappen;
 - Bijdragen aan lezing door en aan voorbereiding interview met directeur MNP;
 - Bijdragen aan voorbereiding Natuurbalans 2008;
 - Organisatie bijeenkomst rond presentatie WOT-studie 'Natuur door andere ogen'.

Het projectresultaat voor Deelproject 2 is:

- WOT-werkdocument met overzicht van uitkomsten WOT-landschapsonderzoek;
- Geannoteerde inhoudsopgave WOT-studie.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Kennis van betekenis Nederlandse landschap en van ontwikkelingen daarin.

Kennismanagement Natuur in Bestuur en Samenleving

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kennismanagement Natuur in Bestuur en Samenleving
Projectnummer:	5230012-20
Projectleider:	Birgit Elands/ vanaf 1-11-2007 Frank Veeneklaas
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	113,8	113,8	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	113,8	113,8	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De belangrijkste activiteiten binnen het kennismanagement zijn:

1. Deelprogrammamanagement
2. Visievorming en vraagarticulatie 2008
3. Begeleiden (onderbouwend) onderzoek
4. Kennisverspreiding

De activiteiten vinden voor een belangrijk deel het gehele jaar plaats

Doelstelling van het onderzoek:

Om in haar producten als de Natuurbalans, Natuurverkenningen en thematische assessments te rapporteren over de thema's bestuur en samenleving in relatie tot de toestand van natuur en landschap, is het nodig om er ook in het (onderbouwend) onderzoek aandacht aan te besteden.

Doel: de activiteiten die binnen dit project worden uitgevoerd leveren een bijdrage aan het kennismanagement van het Milieu- en Natuurplanbureau en aan MNP-producten.

Aanpak en tijdpad:

Zoals gezegd zijn er 4 deelprojecten. Er is geen sprake van een generieke werkwijze. De werkwijze per deelproject zal kort worden toegelicht.

Deelproject 1 'deelprogrammamanagement': het gaat hier om het voorbereiden en bijwonen van PCN-vergaderingen, alsmede het bespreken van de voortgang en samenhang van de projecten in het team BenS en noodzakelijke correspondentie en administratieve handelingen.

In het *deelproject 2 'visievorming en vraagarticulatie 2007'* zal worden gestart met het schrijven

van een projectvoorstel voor het proces om tot een visie voor het deelprogramma 'Natuur in Bestuur en Samenleving' te komen (fase 1). Vervolgens wordt een start gemaakt met de visie, waarin ook voorzetten worden gedaan voor een meerjarig onderzoeksprogramma (fase 2). Dit, in relatie tot de voortgang van de projecten uit het lopende onderbouwend onderzoek, zal leiden tot de vraagarticulatie voor 2008 (fase3).

Deelproject 3 'begeleiden van onderbouwend onderzoek' kent per project de volgende werkwijze c.q. fasering:

- project start-up
- lezen en beoordelen projectvoorstellen
- lezen en beoordelen tussenproducten
- tussentijds overleg met projectleiders
- lezen en beoordelen concept-rapport
- begeleiding publicatie in een WOT-document

Deelproject 4 '*kennisverspreiding*' kent geen duidelijke fasering. Kennisverspreiding vindt plaats op basis van synthese van resultaten uit Onderbouwend Onderzoek, literatuursearch en kennis opgedaan in workshops, symposia, platform beleidsevaluatie, Bestuurskundig Overleg Wageningen, literatuuronderzoek, etc. Kennisverspreiding kan plaatsvinden door middel van presentaties (intern MNP, extern), organisatie van workshops, schrijven van artikelen voor vakbladen/opiniebladen/etc.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Ad 1: startdocumenten OO 2008

Ad 2: projectvoorstel procesvorming visie, visie Natuur in Bestuur en Samenleving, klankbordgroep Natuur in Bestuur en Samenleving, Meerjarig onderzoeksprogramma en document 'vraagarticulatie 2008'

Ad 3: projectvoorstellen en rapportages onderzoek

Ad 4: discussie, interactieve kennisoverdracht (bv. kennismarkt, minisymposium), publiceren (bv. WOt-studie beleidsevaluatie)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De onder Ad 1 t/m Ad 4 genoemde activiteiten zijn uitgevoerd m.u.v. openbare publicaties.

Kennisbenutting MNP producten / Natuurbalans voor scholieren

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kennisbenutting MNP producten / Natuurbalans voor scholieren
Projectnummer:	5230012-21
Projectleider:	Karin Sollart
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	30,0	30,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	30,0	30,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p>Kennisbehoefte doelgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expertise inzet • Advies • Kennisvraag rond Natuur- en milieueducatie(beleid)
<p>Doelstelling van het onderzoek: Kennisverspreiding Natuurbalans en andere MNP producten</p>
<p>Aanpak en tijdpad:</p>
<p>Beoogde en bereikte resultaten en producten: Besteding uren voor project Kennisbenutting breder publiek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Natuurbalans voor scholieren: <ol style="list-style-type: none"> a. Overleg met Kennisnet en St. Veldwerk Nederland b. Schrijven projectplan c. Aanpassen projectvoorstel voor RIGO d. Aanpassen projectvoorstel voor RDN 2. Kennisdag over 'Jeugd, Natuur, Voedsel en Gezondheid' 3. Quick respons: A4 in antwoord op vraag van Klaas van Egmond over financiering NME 4. Bijdrage Website Groene Toekomst

5. Bijdrage PPT Draagvlak voor Natuur voor Klaas van Egmond: Symposium van 28 maart in Utrecht.
6. Journalistieke vragen over NME-beleid
7. Meelezen en commentaar NME-onderdeel NB2007
8. Boek Louv (Laatste kind in het bos): redactie voetnoten
9. Advies LNV/ VROM Nieuwe Nota NME: SMART-doelen en de beleidsevaluatie
10. Natuurwijs SBB: projectvoorstel, overleg opdrachtgever en vragenlijst
11. UNECE 5-de conferentie: commentaar op de pilot-meting en analyse
12. UNECE 6-de conferentie: voorbereiding

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Organisatie workshop Toekomst bestuurskunde binnen MNP

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Organisatie workshop Toekomst bestuurskunde binnen MNP
Projectnummer:	5230012-22
Projectleider:	Florence van den Bosch
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	MNP, Alterra
Contactpersoon van de doelgroep:	Keimpe Wieringa, Hein van Holsteijn
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	28,6	28,6	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	28,6	28,6	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De hoofdvragen zijn:

Waarom voldoet de inbreng van bestuurskundigen bij het beantwoorden van MNP-vragen (vaak) niet aan de wensen van het MNP? (Hoe) kunnen we de vraag vanuit het MNP en het aanbod vanuit Alterra bij elkaar brengen?

Doelstelling van het onderzoek:

Het bij elkaar brengen van de vraag naar bestuurskunde vanuit het MNP en het aanbod aan bestuurskunde vanuit Alterra.

Aanpak en tijdspad:

Om de doelstelling te realiseren wordt in januari 2008 een workshop gehouden waarbij aanwezig zijn: bestuurskundige vraaghouders van het MNP en bestuurskundigen van Alterra (Centrum Landschap).

De workshop wordt inhoudelijk voorbereid op basis van uitkomsten van een interviewronde met MNP-vraaghouders en Alterra-bestuurskundigen.

Bij analyse van de interviews wordt in kaart gebracht:

- waar zijn bepaalde (te benoemen) groepen het over eens,
- waarover verschillen bepaalde (te benoemen) groepen van mening;
- waarover is (bijna) iedereen het eens;
- waarover verschilt (bijna) iedereen van mening;

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Bosch van den, F. J. P. Een sterk verhaal. Over bestuurskunde binnen het MNP. WOt-werkdocument 73

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Nog onbekend; afhankelijk van resultaten workshop.

NME in het basisonderwijs

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	NME in het basisonderwijs
Projectnummer:	5230012-23
Projectleider:	Jan Vreke
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	38,2	38,2	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	38,2	38,2	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

In hoeverre wordt de continuïteit van de ondersteuning van natuur- en milieueducatie (NME) op basisscholen door lokale en regionale NME-centra bedreigd door gemeentelijke bezuinigingen en wat betekent dit voor NME op basisscholen.

Dit vereist onderzoek naar de overheidsregelingen voor ondersteuning van NME in het basisonderwijs, de wijze waarop deze ondersteuning nu plaatsvindt en de rol van NME-centra daarbij.

Doelstelling van het onderzoek:

Inzicht verwerven in de organisatie op provinciaal/gemeentelijk niveau van het faciliteren van NME in het basisonderwijs, de rol van NME-centra daarbij, de mate waarin het voortbestaan van deze centra wordt bedreigd en de consequenties die dit heeft voor de ondersteuning van NME op basisscholen.

Aanpak en tijdspad:

1. literatuuronderzoek
2. interviews
3. analyse interviewresultaten plus eventueel aanvullend literatuuronderzoek
4. rapportage

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Een overzicht van verschillen tussen provincies/gemeenten in de wijze waarop de ondersteuning van NME op basisscholen plaatsvindt, de rol hierbij van lokale en regionale NME-centra en de consequenties van (verwachte) veranderingen in de ondersteuning van deze centra.

Concept rapport:

Sollart, K.M. en J..Vreke: IVN consulentschappen en nme op de basisschool (voorlopige titel)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Momenteel krijgt ongeveer de helft van de basisschoolleerlingen nme-lessen in een of andere vorm. Het krijgen van ondersteuning blijkt cruciaal voor nme lessen, en in het bijzonder voor buitenlessen. Zonder nme-ondersteuning gaan leerlingen niet of nauwelijks naar buiten en is hun natuurbeleving nihil.

Er zijn mogelijkheden om het aandeel nme-ondersteuning te vergroten, met name als de rol van lokale overheden wordt vergroot en er financiële middelen beschikbaar komen.

Verkenning Nederland Later, onderdeel landschap

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Verkenning Nederland Later, onderdeel landschap
Projectnummer:	5230014-11
Projectleider:	Janneke Roos-Klein Lankhorst
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	22,3	22,3	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	22,3	22,3	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De vraag die in het project beantwoord wordt is wat verschillende geschetste ontwikkelingen tot 2040 zouden kunnen betekenen voor de kwaliteit van het landschap. Het gaat hierbij om een trendvariant en 6 verschillende kijkrichtingen die worden ontwikkeld in het kader van het project "Verkenningen Nederland Later" (op basis van de WLO-studie). Voor het bepalen van de gevolgen voor het landschap wordt gebruik gemaakt van een bestaand model (KELK) waarvoor in 2006 een variant is ontwikkeld t.b.v. de Verkenningen Nederland Later.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van het project is de om de gevolgen van mogelijke toekomstige ontwikkelingen van het grondgebruik voor het Nederlandse landschap te verkennen teneinde na te kunnen gaan welke opties er zijn om ongewenste ontwikkelingen beleidsmatig bij te sturen.

Aanpak en tijdpad:

Voor het bepalen van de effecten van voorspelde grondgebruiksveranderingen op het landschap wordt het MNP-model KELK gebruikt (Kennismodel Effecten Landschap Kwaliteit). Voor de Verkenningen Nederland Later is in 2006 een voor dit project aangepaste versie van KELK-scenario's gemaakt. Met deze versie zijn en worden landsdekkend de effecten bepaald op de culturele en natuurlijke kernkwaliteit, kernkwaliteit zeer open gebieden, belevingswaarde en recreatieve capaciteit, zowel voor de huidige situatie (GG00) als voor het trendscenario en de kijkrichtingen. Door de berekende effecten in 2040 te vergelijken met de berekende effecten in 2000 en/of 2010, worden de gevolgen van de voorspelde veranderingen in het grondgebruik bepaald. Daarnaast worden nabewerkingen uitgevoerd in Arcview en Excel om de resultaten in het gevraagde format te kunnen leveren.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Beschikbare kennis die het landschapsonderzoek heeft opgeleverd wordt samengebracht, geoperationaliseerd en als input geleverd aan de 'Verkenning Nederland Later'.

Concreet resultaat: een CD met daarop:

- Het Osiris-project (incl data) waarin de trendvariant MDT en 6 verschillende beleidsopties zijn doorgerekend op hun gevolgen voor de culturele kernkwaliteit, de kernkwaliteit zeer open gebieden, de belevingswaarde en de recreatieve capaciteit van het landschap.
- Excel-tabellen met daarin de resultaten in tabelvorm voor geheel Nederland, per Nationaal landschap (kernkwaliteiten), per provincie (belevingswaarde) en recreatieve capaciteit per 50 grote gemeenten;
- Een interne notitie met de resultaten volgens het door de opdrachtgever gewenste format.

Een interne notitie waarin de gevolgde werkwijze wordt toegelicht.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De resultaten zijn gebruikt voor de publicatie: "Nederland Later, Tweede Duurzaamheidsverkenning deel fysieke leefomgeving" van het MNP, Bilthoven juni 2007. MNP publicatienummer 500127001/2007, ISBN: 978-90-6960-171-7. Deze publicatie is als advies aan de Nederlandse regering aangeboden.

Ruimtemonitor: Monitor Doelbereiking Nota Ruimte 2007

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Ruimtemonitor: Monitor Doelbereiking Nota Ruimte 2007
Projectnummer:	5230014-12
Projectleider:	Nickie van der Wulp
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	83,5	83,5	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	83,5	83,5	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Welke fysieke kenmerken bepalen de verschillen in waardering tussen gebieden?</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Inzicht krijgen in hoe burgers de ruimtelijke kwaliteit van het Nederlandse landschap beoordelen en hoe deze beïnvloed wordt door fysieke kenmerken van het landschap.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> De belangrijkste bevindingen van dit onderzoek zijn aangeleverd voor de Belevingswaardenmonitor. Deze is in september 2007 gepubliceerd. Het gehele onderzoek is beschreven in een achtergronddocument. Deze wordt in januari 2008 opgeleverd.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> MNP (2007) <i>Belevingswaardenmonitor Nota Ruimte 2006: Nulmeting landschap en groen in en om de stad</i>. Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven. MNP-publicatienummer 50073001. N.Y. van der Wulp (in voorbereiding) <i>Belevingswaardenmonitor Nota Ruimte 2006: Nulmeting BWM naar Gebieden</i> Alterra, Wageningen</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De fysieke kenmerken die het belangrijkst zijn voor de waardering van het landschap zijn hoeveelheid en spontaniteit van natuur, historische kenmerkendheid, de aanwezigheid van water, reliëf en eenheid.</p>

Afronding Evaluatie Regelingen Natuurbeheer

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Afronding Evaluatie Regelingen Natuurbeheer
Projectnummer:	5230015-20
Projectleider:	Dick Melman
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	19,0	0	19,0
Additionele LNV-projectgelden	126,5	126,5	0
<i>Totaal LNV</i>	145,5	126,5	19
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

In de kaderbrief 2006 wordt aan het Natuurplanbureau gevraagd een ecologische evaluatie uit te voeren in 2006. De Minister van LNV heeft zo'n evaluatie van het Programma Beheer toegezegd aan de Tweede Kamer in 2007.

Doelstelling van het onderzoek:

Afronding project Evaluatie Regelingen natuurbeheer: programma beheer en SBB

Aanpak en tijdpad:

In diverse deelstudies worden gegevens over beheersinspanningen en ecologie verzameld en bewerkt. Dit moet leiden tot conclusies omtrent de effecten van beheer in het terrein. In eerste instantie wordt een analyse gedaan op monitoringsgegevens die gericht zijn op de pakket-eisen om in beeld te brengen in hoeverre de beheerders aan de eisen van de regeling voldoen. In tweede instantie wordt ook een analyse gedaan op gegevens die de achterliggende natuurdoelen in beeld brengen om na te gaan in hoeverre met het Programma Beheer de natuurdoelen van het beleid bereikt (gaan) worden.

In 2007 worden er achtergrondrapporten gemaakt, wordt het commentaar verwerkt in de teksten en de evaluatie wordt uitgebracht in een boekje.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

MNP 2007, Evaluatie regelingen natuurbeheer; Programma Beheer en Staatsbosbeheer

De Knegt, B., & H.W.B. Bredenoord, J. Wiertz & M.E. Sanders 2006. Monitoringsgegevens voor het natuurbeheer anno 2005. WOt-werkdocument 22.

Achtergrondrapportages:

- (1) Veldonderzoek graslanden (melman e.a.) in druk.
- (2) Landschap (schotman e.a.) in prep.
- (3) Achtergrondrapport beleidsprestaties (in prep)
- (4) Achtergrondrapport enquête agrarische natuurverenigingen (in druk)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het eindrapport is inmiddels gepubliceerd en aangeboden aan tweede kamer, met de nodige publiciteit.

Kennismanagement MNP

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kennismanagement MNP
Projectnummer:	5230017-09
Projectleider:	Harm Houweling
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	20,0	20,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	20,0	20,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Bijdragen aan werkplan Onderbouwend Onderzoek Natuurplanbureaufunctie 2008</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> De voorbereiding van het Werkprogramma, in het bijzonder het onderdeel WOT-04-002, Onderbouwend Onderzoek Natuurplanbureaufunctie vergt voor de thema's Water, Biodiversiteit en Europees milieu en natuurbeleid inzet van expertise van buiten de Wot.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Voor de thema's T3 (Water), T4 (Biodiversiteit) en T6 (Europees milieu en natuurbeleid) en de projecten binnen deze thema's worden beschrijvingen opgesteld i.o.m. de contactpersoon van het MNP en toegelicht in een gemeenschappelijk overleg met het MNP. Na ontvangst van het commentaar van het MNP op het concept werkprogramma worden themabeschrijvingen en korte projectbeschrijvingen waar nodig aangepast</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Hinszen, P.J.W., 2007. Werkprogramma 2008. Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT-04) Onderdeel Planbureaufuncties Natuur en Milieu. Wot-werkdocument 78, WOT N&M, Wageningen.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Het werkprogramma is de basis voor de realisatie van het Onderbouwend Onderzoek voor het MNP in 2008</p>

Andere kijk natuur

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Andere kijk natuur
Projectnummer:	5230018-05
Projectleider:	Arjen Buijs
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	17,1	14,6	2,5
Reguliere programmagelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	17,1	14,6	2,5
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Bij dit project is er niet zozeer sprake van het beantwoorden van onderzoeks- of kennisvragen. Naar aanleiding van onderzoek naar de beleving van de Nederlandse natuur door allochtonen en door jongeren worden feiten hieromtrent (gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek) samengevat en bediscussieerd. Hieraan worden meningen (van voor het onderwerp relevante gastschrijvers) toegevoegd. Dit alles gebeurt in een voor beleidsmakers en overige betrokkenen toegankelijke vorm.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van het project is de resultaten van dit en overig relevant onderzoek toegankelijk te maken voor beleidsmakers en voor maatschappelijk betrokkenen. Daarnaast worden vanuit verschillende invalshoeken mogelijke oplossingen voor gesignaleerde knelpunten aangedragen.

Aanpak en tijdpad:

Aanpak:

- Vier inhoudelijke hoofdstukken worden afgewisseld met bijdragen van 4 gastschrijvers.

- De thema's van de hoofdstukken:

1. inleidend hoofdstuk met daarin aandacht voor (ervaren) bedreiging van het draagvlak voor natuurbeleid – demografische ontwikkelingen – onderwerpen van onderzoek – begrippen nader toegelicht – leeswijzer

2. 'een allochtone blik op Nederlands groen', waarin aandacht voor (recreatie)gedrag, achtergrondkenmerken, natuurbeelden, landschapsvoorkeuren van allochtonen in relatie tot draagvlak voor natuurbeleid

3. 'met jonge ogen kijken' - eenzelfde hoofdstuk als H2, maar dan met betrekking tot jongeren.

4. zijn de andere manieren van kijken en beleven bedreigend of juist verrijkend (voor/van het draagvlak voor natuurbeleid)? We doen suggesties voor handelingen waarmee de besproken doelgroepen naar de natuur kunnen worden gehaald én suggesties met als doel het beleid ook op deze doelgroepen af te stemmen.

De onderwerpen van de bijdragen van de gastschrijvers zijn:

1. 'draagvlak' voor natuurbeleid (bijdrage van Bram van de Klundert)
2. wat allochtonen 'zoeken' en 'missen' in de Nederlandse natuur (bijdrage van Serdar Köker)
3. wat jongeren 'zoeken' en 'missen' in de Nederlandse natuur (bijdrage van Wouter Leer)
4. 'handelingsperspectief' (bijdrage van Kris van Koppen)

Tijdpad:

De deadline van fase 3 van het projectplan, het aanbieden van een concept deelrapportage, is vastgesteld op half februari 2007 in plaats van half december 2006. Zoals het er nu naar uitziet, zullen dan ook de gastbijdragen klaar zijn zodat er een totaalconcept kan worden aangeboden (fase 4.1). Er is geen zicht op eventuele wijzigingen in het verdere traject.

bereikte resultaten en producten:

Buijs, A.E. M. Custers, F. Langers: Een andere kijk op natuur. WOt-studie nr 5 (2007)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Grote opkomst bij presentatie boekje, artikel voor Vakblad Bos natuur en landschap

Achtergrondrapportage Natuurplanbureauproducten 2007

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Achtergrondrapportage Natuurplanbureauproducten 2007
Projectnummer:	5230018-06
Projectleider:	Bram ten Cate
Uitvoerende instellingen:	Alterra, LEI
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	34,7	34,7	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	34,7	34,7	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De overheid heeft kennis nodig over natuur, landschap en milieu in de context van het bestuur, de economie en de samenleving. De WOT Natuur & Milieu verzorgt deze informatie voor met name LNV en het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP). Dit project speelt daarin een belangrijke rol.

Doelstelling van het onderzoek:

Dit project betreft de productie van achtergrondpublicaties bij MNP-producten voor de Natuurplanbureaufunctie. Het gaat hierbij om WOT-rapporten en WOT-werkdocumenten.

Aanpak en tijdpad:

Het project bestaat uit een aantal concrete activiteiten. Alle activiteiten lopen gedurende 2007 en lopen parallel aan elkaar:

- Het coördineren van het uitbrengen van rapporten, werkdocumenten en andere publicaties van afgerond onderzoek.
- Het (mede) organiseren en faciliteren van bijeenkomsten die binnen het programma Natuurplanbureaufunctie en samen met andere WOT-programma's zijn georganiseerd

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

In 2007 zijn de volgende aantallen publicaties uitgebracht:

WOT-rapporten: 10

WOT-werkdocumenten: 20

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het project is een onderzoeksopdracht van het MNP en de WOT Natuur & Milieu. De resultaten dragen bij aan de kennis die verwerkt wordt in de meer beleidsgerichte publicaties van het MNP, zoals de Natuurbalans en thematische assessments.

Kwaliteitsbewaking modellen en bestanden

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kwaliteitsbewaking modellen en bestanden
Projectnummer:	5230019-07
Projectleider:	Jünt Halbertsma
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2009

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	46,0	46,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	46,0	46,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> De vraag is welke bestanden en modellen geborgd dienen te worden en met welk kwaliteitsniveau.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doel van het project is het krijgen en / of vasthouden van aantoonbare kwaliteit voor het hele instrumentarium van modellen en bestanden die gebruikt of beheerd worden door WOT Natuur en Milieu. Goede afstemming met MNP is noodzakelijk voor die modellen en bestanden die belangrijk zijn voor MNP. Dit is een van de zaken die opgepakt dient te worden in het vervolg van het project KwaliteitsSlag De afgelopen jaren (2004 - 2006) is met het project KwaliteitsSlag een grote inhaalslag gemaakt op het gebied van de kwaliteit van WUR modellen en bestanden die belangrijk zijn voor MNP. Belangrijk is om de basis kwaliteit vast te houden en uit te breiden tot het hele instrumentarium van modellen en bestanden die gebruikt of beheerd worden door WOT Natuur en Milieu.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Voor de kwaliteitsborging is het Alterra kwaliteitssysteem voor modellen en bestanden het uitgangspunt. Het basisniveau, Status A, dient minimaal gehaald te worden. Aanvullende eisen worden eventueel in overleg met MNP gesteld. Voor modellen en bestanden die alleen beheerd worden door de WOT Natuur en Milieu wordt een passende kwaliteitsborging ontworpen in overleg met belanghebbenden.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Afronden van het project KwaliteitsSlag met audits van een aantal modellen en bestanden. Eind 2007 hadden 11 modellen of bestanden de basiskwaliteitsstatus Status A gehaald. De overige 9 worden in</p>

de eerste maanden van 2008 geaudit.

Ondersteuning van de nieuwe strategiegroep, de opvolger van de stuurgroep KwaliteitsSlag.

Inventarisatie van modellen en bestanden die gebruikt of beheerd worden door WOT Natuur en Milieu, met kwaliteitsstatus en voorstellen voor kwaliteitsborging. Deze nieuwe stuurgroep is in december gestart en zal in de loop van 2008 nieuwe projecten opstarten.

Aantoonbare kwaliteitsborging voor modellen en bestanden die gebruikt of beheerd worden door WOT Natuur en Milieu. Dit legt de basis voor de kwaliteit van veel onderzoek dat gedaan wordt door WOT Natuur en Milieu. Dit is in 2007 voor 11 van de 20 gerealiseerd, zie hierboven.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Een deel van de modellen en bestanden hebben een aantoonbare kwaliteit, hetgeen een basis legt voor de kwaliteit van veel onderzoek van WOT Natuur en Milieu.

Duurzame Informatievoorziening MNP (DUIN)

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Duurzame Informatievoorziening MNP (DUIN)
Projectnummer:	5230019-08 en 5230019-09
Projectleider:	Marc Hoogerwerf / Guido Vonk
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	MNP netwerk
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	137,7	133,8	3,9
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	137,7	133,8	3,9
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Belangrijkste kennis en onderzoeksvraag voor DUIN is hoe er beter en efficiënter gebruik kan worden gemaakt van de in Bilthoven en Wageningen beschikbare informatie, kennis en expertise voor het vervullen van Milieu en Natuurplanbureau taken.

Doelstelling van het onderzoek:

Voor het vervullen van het MNP planbureauwerk is een duurzame informatievoorziening onontbeerlijk. Het volstaat niet om alleen de technische voorzieningen aan te leggen die verschillende locaties, organisaties, gegevensleveranties en informatiesystemen aan elkaar knopen. Een goede organisatie en communicatie eromheen is een minstens even belangrijke succesfactor. Hiervoor is een gedegen onderliggende infrastructuur nodig die een eenduidige communicatie intern (tussen locaties, organisatie en informatiesystemen) en extern (gegevensleveranciers) mogelijk maakt.

Dit project beoogt de gemeenschappelijke gegevensvoorziening voor de Milieu- en Natuurplanbureaufunctie te organiseren en de communicatie daarover te verbeteren.

Aanpak en tijdspad:

Het project bestaat uit 7 deelprojecten. Ieder deelproject heeft een deelprojectleider aan de Wageningen kant en aan de Bilthoven kant. De activiteiten in Bilthoven worden uitgevoerd in het kader van MNP project Data-ProductieLogistiek (M500064).

Alle activiteiten die in het kader van DUIN worden uitgevoerd zijn gericht op het faciliteren van onderzoekers bij het vervaardigen van MNP producten. Daarmee bepaalt de vraag naar bestanden die voor deze producten noodzakelijk zijn, welke bestanden worden verworven, worden opgenomen

in de geodatabase en worden gepubliceerd.

De deelprojecten worden op per jaar opnieuw gepland, maar bestaan voornamelijk uit doorlopende activiteiten.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Strategisch:

- Website kennis en informatiekaart op het gebied van Natuur, Milieu en Ruimte
- Poster kennis en informatiekaart Natuur, Milieu en Ruimte
- Masterclasses gebruiksmogelijkheden en beperkingen essentiële gegevensbestanden

Operationeel:

- Gevulde DUIN data catalogus met voor ieder MNP product in 2007 de relevante (zie bijlage) gegevensbestanden en een portaal voor de ontsluiting van die catalogus via het intra en Internet
- Alle nieuw ingewonnen datasets zijn in 1 van de beide geodatabases (Bilthoven en/of Wageningen) opgenomen.

De DUIN data catalogus geeft alle MNP onderzoekers een eenvoudig te doorzoeken overzicht van beschikbare bestanden. Voor zowel Wageningen als Bilthoven is het mogelijk om via de eigen infrastructuur (MNP Dataportaal en GeoDesk Portaal) toegang te krijgen tot de DUIN Catalogus.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De DUIN data catalogus geeft alle MNP onderzoekers een eenvoudig te doorzoeken overzicht van beschikbare bestanden. Voor zowel Wageningen als Bilthoven is het mogelijk om via de eigen infrastructuur (MNP Dataportaal en GeoDesk Portaal) toegang te krijgen tot de DUIN Catalogus.

Monitoring via Continu Vrije Tijds Onderzoek

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Monitoring via Continu Vrije Tijds Onderzoek
Projectnummer:	5230020-12
Projectleider:	Martin Goossen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2008

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	25,0	10,1	14,9
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	25,0	10,1	14,9
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Het doel van dit project is het inzicht geven in het gebruik van groengebieden door recreanten.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Met het resultaat van het project kan het MNP inzicht krijgen in hoeverre het vrijetijdsgedrag van de Nederlander veranderd en welk effect dit heeft op het gebruik van groengebieden. Het al dan niet gebruiken van groengebieden wordt gezien als een belangrijke graadmeter voor het draagvlak voor natuurbehoud- en ontwikkeling.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Om het recreatiegedrag te kunnen monitoren, neemt het MNP deel aan het Continu VrijeTijds Onderzoek (CVTO). Onderzoek naar de vrije tijdbestedingen tussen maart 2006 en april 2007 wordt door de Stichting Continu VrijeTijds Onderzoek uitgevoerd en wordt om de twee jaar uitgevoerd. Om de resultaten van dat onderzoek te gebruiken voor de doelstellingen van het MNP, dient er een secundaire analyse uitgevoerd te worden. In maart 2008 zal het CVTO weer starten met het onderzoek om de nieuwe gegevens te verzamelen. Het MNP neemt dan weer deel aan het CVTO.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Het MNP wil weten hoe en door wie het groen (bos- en natuurgebieden, landelijk gebied, parken etc.) wordt gebruikt. Daarnaast wil het MNP weten of er de komende jaren ontwikkelingen zijn in de besteding van de vrije tijd die van invloed kunnen zijn op het gebruik van het groen. Door de late oplevering van de data kon er in 2007 nog geen secundaire analyse uitgevoerd worden en een rapport gemaakt worden. Dit zal begin 2008 worden gedaan. In 2007 is wel een bijeenkomst georganiseerd om een analyseschema te maken.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Resultaten komen begin 2008.</p>

Verkenning mogelijkheden europese versie van de website daarmoetikzijn

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Verkenning mogelijkheden europese versie van de website daarmoetikzijn
Projectnummer:	5230020-13
Projectleider:	Martin Goossen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	35,0	35,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	35,0	35,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Is het mogelijk een Europese versie van de website daarmoetikzijn te kunnen maken, waarmee inzicht kan worden gekregen in de landschapspreferenties van Europeanen ?</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het projectresultaat geeft aan wat de mogelijkheden zijn om een webenquete te ontwikkelen waarmee uiteindelijk, na de daadwerkelijke bouw van een website, de preferenties van de Europese bevolking ten aanzien van landschap onderzocht kan worden. Het prototype van de site kan gebruikt worden om andere partijen enthousiast te krijgen om de bouw daadwerkelijk te realiseren. Daarmee wordt het mogelijk het prototype uit te bouwen tot een volwaardige, aantrekkelijke site die door andere partijen graag wordt opgenomen in hun eigen internetomgeving. Dit vergroot de kans op veel respons waarmee de opdrachtgever kan beschikken over een unieke Europese databank met landschapsvoorkeuren waarmee verschillende ruimtelijke analyses zijn uit te voeren.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> 1: vertaling en implementeren van een Engelse versie van www.daarmoetikzijn.nl om Europese partijen enthousiast te maken. 2: Nagaan of toestemming van het European Environment Agency gekregen kan worden om hun landschapsdata te mogen gebruiken en tegen welke voorwaarden. 3: Nadere verkenning welke Europese data nog meer te gebruiken zijn om voor de bezoeker een aantrekkelijke website te maken. Te denken valt aan klimaatgegevens, hoogtegegevens en overzichten van Nationale parken.</p>

4: Presentaties van de engelse versie van www.daarmoetikzijn.nl voor organisaties op het gebied van landschap en toerisme. Tevens een verkenning ten aanzien van het linken naar elkaars website.
5: Verkennen van technische randvoorwaarden voor het bouwen van een Europese demonstratieversie met drie landschapskenmerken, bijvoorbeeld bos, bebouwing en water.
6: Verkenning van de financiële middelen om de website daadwerkelijk te kunnen bouwen.
7: Rapportage

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Het resultaat van het project is een rapport met daarin een verslag van de verkenning van de mogelijkheden om een Europese versie van de website van daarmoetikzijn te maken. Naast antwoorden op bovengestelde vragen levert het project onderstaande producten op

- Engelstalige versie van 'daarmoetikzijn'
- Engelstalige demonstratieversie van een Europese 'daarmoetikzijn' op grond van een aantal eenvoudig te realiseren landschapskenmerken

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het is technisch heel goed mogelijk om met een voldoende hoge resolutie en een Europese Daarmoetikzijn te maken, waarbij de rektijd voor het maken van een kaartje zeer klein is (circa 3 seconden).

Aardkundige waarde in relatie tot intensieve landbouwteelten

Programma WOT-04-006	
Resultaten 2007 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Aardkundige waarde in relatie tot intensieve landbouwteelten
Projectnummer:	5230020-14 en 3236051400
Projectleider:	Gilbert Maas
Uitvoerende instellingen:	Alterra en PPO
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	Alterra 9,3 PPO 3,6	Alterra 9,3 PPO 3,6	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	12,9	12,9	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Kleinschalig reliëf en ongestoorde bodems, kernkwaliteiten van het Nederlandse landschap, dreigen langzaam te verdwijnen. De vraag is in hoeverre intensieve teelten zoals boomkwekerij, bijdragen aan deze nivellering van het landschap. Het project moet inzicht geven in:

- Welke soorten grondbewerking, rooiactiviteiten en grondverzet zijn er;
- Wel soorten teelten gebruiken bovengenoemde vormen van grondbewerking;
- Welke typen aardkundige waarden zijn gevoelig voor een bepaalde grondbewerking.

Doelstelling van het onderzoek:

Een beschrijving van de effecten van grondbewerking in de boomkwekerij op bodem en reliëf, en de gevolgen van deze bewerking voor de aardkundige waarden van het landschap.

Aanpak en tijdpad:

- Opstellen van een lijst van teelten die in beschouwing genomen worden;
- Selecteren van kenmerken van intensieve teelten die van belang zijn effecten van teelt op aardkundige waarden in te schatten;
- Een kwalitatieve beschrijving van de eisen die een bepaalde intensieve teelt aan de bodem stelt: ontwatering, vochtleverantie, bodemstructuur;
- Een beschrijving van de ten behoeve van de teelten uit te voeren bodembewerking aan de hand van de afgesproken kenmerken en een beschrijving van de bedrijfsvoering. Naast de reguliere

bodembewerking per teelt zal ook gekeken worden naar de bodembewerking die plaatsvindt voorafgaand aan de teelt om de bodem geschikt te maken;

- Koppelen van de kenmerken van de teeltmethoden aan de bodem en reliëf kenmerken van aardkundige elementen;
- Bezoek aan een boomkwekerijbedrijf om een indruk te krijgen van de praktijk;
- Synthese en rapportage.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in het najaar van 2007.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

De resultaten van het onderzoek zijn aan het MNP gerapporteerd in een interne notitie (Maas, G.J. en H. van Reuler, 2007. *Boomkwekerij in Nederland*). De notitie bevat een beschrijving van de Boomkwekerijsector, de gehanteerde methoden van grondbewerking per teeltvorm, en de effecten van elke teeltvorm op bodem en reliëf. De effecten van de onderzochte teelten op de aardkundige waarden van acht Nederlandse landschapstypen zijn in een kennistabel samengevat.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het rooien met kluit van m.n. de grotere maten laanbomen heeft een sterk negatief effect op de aardkundige waarden. Het meest gevoelig voor aantasting door deze teeltvorm zijn de aardkundige waarden van het dekzandlandschap.

WOt-studie Monitoring

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	WOt-studie Monitoring
Projectnummer:	5230020-15
Projectleider:	Martin Knotters
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	34,1	17,8	16,3
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	34,1	17,8	16,3
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Welke typen informatie en monitoring zijn er te onderscheiden? Wat is een indeling die bruikbaar is voor beleidsmedewerkers bij rijk, provincies en waterschappen? Welke praktijkvoorbeelden geven goede illustratie van de verschillende vormen van monitoring? Hoe kan de positie van monitoring in bestuurlijke beslisprocessen het beste worden beschreven?

Doelstelling van het onderzoek:

Monitoring van de natuurlijke leefomgeving vindt plaats om beleidsmakers en politici te voorzien van informatie op basis waarvan beslissingen kunnen worden genomen, en om wetenschappers in staat te stellen de processen in de natuurlijke leefomgeving beter te begrijpen. Monitoringprogramma's maken deel uit van bestuurlijke en wetenschappelijke beslisprocessen. De kwaliteit van de beslissingen hangt mede af van de kwaliteit van de informatie die voortkomt uit monitoringprogramma's. Het is van groot belang inzicht te hebben in deze afhankelijkheid. Een bondig en toegankelijk overzicht van typen monitoring van de natuurlijke leefomgeving ontbreekt, evenals een eenvoudige beschrijving van de ontwikkeling van een monitoringschema en een heldere beschouwing van de samenhang tussen monitoring en bestuurlijke processen.

Deze WOt-studie heeft als doel om beleidsmedewerkers bij rijk, provincies en waterschappen een overzicht te bieden van de verschillende doelen en soorten van monitoring van de natuurlijke leefomgeving, van de ontwikkeling van monitoringschema's en van de positie van monitoring in bestuurlijke beslisprocessen. Dit overzicht helpt hen bij het nemen van beslissingen over monitoring en draagt bij tot een goede voorbereiding van monitoringplannen.

Aanpak en tijdpad:

Auteurs worden uitgenodigd bijdragen te leveren volgens vastgestelde formats. Een redacteur (M. Knotters) voegt de bijdragen samen en schrijft de algemene en verbindende teksten. Medewerkers van WOT Natuur & Milieu leveren commentaar op het concept. Vormgevers ronden de WOt-studie af.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Het product zal een WOt-studie zijn. Bij het verschijnen ervan (2008) zal mogelijk een kort seminar worden georganiseerd.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Deze WOt-studie geeft beleidsmakers en politici inzicht in de achtergronden en doelen van monitoring, draagt bij aan de meningsvorming over onder andere monitoring en het voorzorgsprincipe, uitgangspunten bij milieumonitoring en monitoring van natuur door NGO's.

Bijdrage aan National Focal Point EEA bij MNP

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Bijdrage aan National Focal Point EEA bij MNP
Projectnummer:	5230020-16
Projectleider:	Paul Hinssen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur, MNP
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud, Dr. R. Thomas
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	11,3	11,3	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>			
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Afhankelijk van de door EEA toegestuurde documenten kan een beroep op diverse experts gedaan worden</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Met commentaar op en review van EEA-documenten bijdragen aan de rol van MNP als National Focal Point voor het EEA</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Projectleider zal verzoeken om commentaar en review uitzetten bij experts en de resultaten doorsturen aan contactpersoon MNP-NFP of in overleg met MNP-NFP rechtstreeks naar EEA</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Een professionele invulling van de rol van MNP als NFP voor het EEA. coördinatie van de adviesvragen, concrete adviezen geleverd m.b.t.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meeting of the Agriculture EIONET Group at the EEA on 23 January 2008 • European forests - ecosystem conditions and sustainable use • Soil Country Analysis Netherlands
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Adviezen zijn doorgegeven aan coördinator Roel Thomas (EEA) en rechtstreeks aan het EEA, Kopenhagen.</p>

Europese natuur en landschap in Nederland

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Europese natuur en landschap in Nederland
Projectnummer:	5230020-17
Projectleider:	Joop Schaminée
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	27,9	27,9	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	27,9	27,9	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Het gaat in dit project om het compileren van een "WOT-studie" waarin de Europese betekenis van de Nederlandse natuur wordt behandeld, op het niveau van soorten, ecosystemen en landschappen.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> De algemene gedachte in Nederland luidt dat onze natuur op Europese schaal weinig voorstelt; deze gedachte wordt met deze studie ontkracht. Wat betreft natuurwaarden gaat het in Nederland wel degelijk om iets, ook op Europees niveau.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Het project wordt in twee fasen uitgevoerd, waarvan de eerste fase in 2007 is afgerond, de tweede fase in 2008 zal plaatsvinden; de financiering hiervoor is deels toegezegd (40.000), de rest volgt later dit jaar (zie projectplan) . De tweede fase zal worden uitgevoerd binnen project 5230020-27.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Het resultaten van het onderzoek worden weergegeven in de vorm van een zogenaamde "WOT-studie". Fase 1 heeft een eerste ontwerp opgeleverd.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De onderzoeksresultaten zullen bijdragen aan een beter begrip van de betekenis van onze Nederlandse natuur binnen Europa.</p>

Programmamanagement NPB functie

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Programmamanagement NPB functie
Projectnummer:	5230022-06
Projectleider:	Paul Hinssen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur, MNP
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud, Ir. K. Wieringa
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	32,0	32,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	32,0	32,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Een effectieve en efficiënte inzet van middelen en uitvoering van het programma Natuurplanbureaufunctie van de WOT N&M.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Een effectieve en efficiënte inzet van middelen en uitvoering van het programma Natuurplanbureaufunctie van de WOT N&M.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> <i>Het programmamanagement bestaat uit</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sturing (MNP en WOT) 2. Planning en control (MNP en WOT) <p><i>Sturing bestaat uit:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kennisnemen van informatie uit departementen (LNV, VROM, V&W) 2. toepassing van wet- en regelgeving (WOT en ander juridisch kader) 3. implementatie van overeenkomsten (zoals uitvoeringsovereenkomst WOT-PNM, DLO subsidievoorwaarden, WOT statuut en WOT implementatieplan) 4. deelname (fysiek of als agendalid) aan sturingsoverleg (staf MNP, DLO-stuurgroep, ESG MT, Commissie van Toezicht WOT-PNM) 5. Kennisnemen van informatie uit andere planbureaus (CPB, SCP, RPB, CBS) 6. strategisch plan en meerjarenprogramma

Planning en control bestaat uit:

1. jaarplan en begroting (o.b.v. DK jaarplancyclus en MNP werkprogramma)
2. voortgang en evaluatie
kwaliteitssysteem

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Een effectieve en efficiënte inzet van middelen en uitvoering van het programma
Natuurplanbureaufunctie van de WOT N&M.

- Werkprogramma 2008
- Jaarrapportage 2006

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Werkprogramma en jaarrapportage zijn toegestuurd aan de Commissie van Toezicht en aan het MNP, en door beide goedgekeurd.

Beheer SMART/SUMO

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Beheer SMART/SUMO
Projectnummer:	5233871-01
Projectleider:	Janet Mol
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	10,5	10,5	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	10,5	10,5	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> SMART2-SUMO is ingebed in de Natuurplanner. Het is van groot belang deze modellen goed te onderhouden en gebruikers te ondersteunen..</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Op peil houden van de kwaliteit van de modellen rond SMART2</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Ondersteuning van de gebruikers en updates leveren</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Nieuwe updates geleverd aan het MNP, gebruikershandleiding en technische documentatie aangepast</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Goed onderhoud van deze modellen is van groot belang om de kwaliteit van de berekeningen met de Natuurplanner te kunnen garanderen.</p>

Betrokkenheid bij natuur en draagvlak voor natuurbeleid

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Betrokkenheid bij natuur en draagvlak voor natuurbeleid
Projectnummer:	5234177-01
Projectleider:	Birgit Elands
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2008

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	21,3	21,3	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	21,3	21,3	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Behoefte aan integratie en popularisering van wetenschappelijke kennis over burgerparticipatie, draagvlak en betrokkenheid.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Achtergrond: vermaatschappelijking natuurbeleid, roep om betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid van de burger. Doel: resultaten van recent relevant onderzoek, o.a. in opdracht van het WOt Natuur & Milieu uitgevoerd, toegankelijk maken voor beleidsmakers en maatschappelijk betrokkenen. Daarnaast worden dilemma's en kansen voor beleid aangedragen Aanpak: een en ander wordt gerealiseerd in een WOt-studie, waarvan een deel van de hoofdstukken gericht is het beschrijven van empirische studies op een populair-wetenschappelijke manier en een ander deel op theorievorming en –reflectie.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Voor de zomer 2008 is een begin gemaakt met de organisatie van de workshop en zijn de concepthoofdstukken ingeleverd.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Beoogd is een planbureau studie met diverse hoofdstukken. Daarnaast zal in 2008 een symposium over dit thema worden georganiseerd waarin de studie wordt gepresenteerd</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Nog niet van toepassing</p>

Informatienet Terreinbeheer onderdeel Staatsbosbeheer

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Onderbouwend Onderzoek
Projecttitel:	Informatienet Terreinbeheer onderdeel Staatsbosbeheer
Projectnummer:	LEI 20754
Projectleider:	Jan Luijt
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep/probleemhebber:	Milieu- en Natuurplanbureau
Contactpersoon van de doelgroep:	Harm Houweling en Jaap Wiertz
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2008

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	15,0	5,8	9,2
Reguliere programmagelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	15,0	5,8	9,2
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Periodieke informatie over de kosten van het beheer van bos- en natuurterreinen in Nederland.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Toegang krijgen en analyseren van de administratie van SBB teneinde daaruit ten behoeve van het Informatienet terreinbeheer periodiek de relevante beheerskosten (en opbrengsten) te kunnen destilleren.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Regelen van het verkrijgen van de administratie van SBB. Globale analyse van die administratie. I.v.m. de complexiteit van de administratie is ook het achterliggende datamodel opgevraagd en ontvangen.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Administratie van SBB blijkt zeer gedetailleerd en complex met budgethouders op allerlei niveau 's. Tevens heeft SBB in samenwerking met Natuurmonumenten en enkele Provinciale Landschappen in 2007 gewerkt aan een herziening van de opzet van haar administratie (project: Doelentaal). Vandaar dat de herziene administratie van SBB opnieuw wordt geanalyseerd teneinde opname daarvan in het Informatienet Terreinbeheer in 2008 te bewerkstelligen.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Nog geen toepassing (zie vorig punt).</p>

Natuurbalans 2007 / Maatschappelijke ontwikkelingen

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurbalans 2007 / Maatschappelijke ontwikkelingen
Projectnummer:	LEI 20795
Projectleider:	Aris Gaaff
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	73,6	68,9	4,7
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	73,6	68,9	4,7
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i></p> <p>1. <u>Maatschappelijke ontwikkelingen Nederland</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn de belangrijkste contextontwikkelingen, in afstemming met die in de Milieubalans? (Van belang zijn onder meer ontwikkeling in grondgebruik in Nederland; bevolkingsontwikkeling naar samenstelling; welke groepen vallen op, welke zijn trends zijn te signaleren)? • Op welke manier is aan te sluiten bij Monitor Nota Ruimte? Wat leert de Nieuwe kaart van Nederland? • Welke macro-economische perspectieven kunnen worden onderkend? • Bestaat er een relatie met ontwikkeling van natuur en landschap? • Wat is te zeggen over ruimtelijke ontwikkelingen in Nederland ten opzichte van elders in Europa? Hoe verhoudt zich de druk op de ruimte hier met die in omringende landen? • p.m. Afstemming ontwikkeling gezondheid. <p>2. <u>Relatie natuur en landschap ten opzichte van maatschappelijke ontwikkelingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe worden middelen ingezet? Welke ontwikkelingen zijn te signaleren? • Druk op de ruimte en (hoe) wordt die gekanaliseerd? • Wijkt de grondmarkt voor natuur in Nederland af op een wijze die van belang is voor ontwikkeling voor natuur en landschap? • Wat is de relatie private/publieke inspanning? <p>3. <u>Perspectieven</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stand van zaken en verwachtingen van ILG • Lopen ruimtelijke ontwikkelingen en demografische ontwikkelingen in lijn?

- Is natuur bereikbaar voor alle delen van de samenleving?
- Wie profiteert van de investeringen in natuur (burgers, sectoren, etc)?

4. Kader(s) en casuïstiek

- Bijvoorbeeld: ontwikkelingen natuurareaal en grondmarkt in Europa, drijvende krachten ontwikkeling havengebieden (o.a. economische ontwikkelingen, infrastructuur, invloed VHR, compensatiemaatregelen, etc, ...

Doelstelling van het onderzoek:

Dit deelproject levert een bijdrage aan de Natuurbalans 2007. Er worden bijdragen geleverd aan de volgende onderdelen:

1. Maatschappelijke ontwikkelingen Nederland.

- Ontwikkelingen ruimtegebruik (landbouw, bedrijventerrein, infrastructuur, verstedelijking, natuur)
- "Urban sprawl" in relatie tot natuur en landschap
- Grondgebruik in Nederland ten opzichte van omliggende landen
- Demografische ontwikkelingen: bevolkingsdynamiek, -spreiding en -samenstelling, immigratie
- Ontwikkeling welvaart (BBP, mogelijk naar regio), werkgelegenheid, mobiliteit (o.a. bereikbaarheid van natuur) en gezondheid

2. Relatie met natuur en landschap

- Ontwikkelingen in areaal natuurgebieden
- Grondmarkt en positie van de landbouw
- Nederlandse grondmarkt in nationaal en Europees perspectief p.m.
- Druk op natuur en landschap
- Uitgaven voor natuur en landschap: vrijwillige bijdragen van particulieren en overheidsuitgaven; ontwikkelingen particulier natuurbeheer
- Signalering van de discussie over MKBA, waardering en effecten

3. Perspectieven

- Uitwerking ander overheidsbeleid op papier en in wetgeving in Nederland
- Uitwerking ander overheidsbeleid in de praktijk ?
- Kosteneffectiviteit (met name in aankoop terreinen in tijd en plaats)
- Stand van zaken afspraken ILG

4. Kadertekst case

Nader te bepalen case

Aanpak en tijdspad:

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Ruimtegebruik en economische ontwikkelingen zijn, mede in overleg met het kernteam van de Natuurbalans 2007, als belangrijkste ontwikkelingen met het oog op natuur en landschap geïdentificeerd en geselecteerd. De nadruk is daarbij gelegd op sociaaleconomische context en concurrerende ruimteclaims. Maatschappelijke ontwikkelingen die geen duidelijke directe relatie hebben met natuur en landschap zijn buiten beschouwing gebleven.

Onderwerpen die behandeld zijn, en ook geleid hebben tot boodschappen in de Natuurbalans, betreffen de afnemende bevolkingsgroei, toename van het aantal huishoudens, welvaartstoename, ruimteclaims van bebouwing, vrije tijd en behoefte aan recreatienatuur.

De nadruk in het onderzoek lag op literatuurstudie, analyse van gegevens uit bestaande bronnen (onder andere CBS) en validering van gegevens. De resultaten zijn neergelegd in Hoofdstuk 2 van de Natuurbalans 2007. In een achtergronddocument zijn de gevolgde werkwijze en de gebruikte bronnen verantwoord.

Milieu- en Natuurplanbureau (2007), Natuurbalans 2007, MNP, Bilthoven.

Factsheetdocument behorende bij hoofdstuk 2 van Natuurbalans 2007; Maatschappelijke ontwikkelingen; Opstellers: Janneke Vader en Aris Gaaff (LEI, augustus 2007); dit achtergronddocument is beschikbaar bij het MNP.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De natuurbalans is aangeboden aan de ministers Verburg van LNV en Cramer van VROM, heeft ruime aandacht gekregen in de pers en er is in de Tweede Kamer meermalen naar verwezen.

Natuurbalans 2007 / Algemeen deel

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurbalans 2007 / Algemeen deel
Projectnummer:	LEI 20796
Projectleider:	Aris Gaaff
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	81,8	79,3	2,5
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	81,8	79,3	2,5
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Dit deelproject is een overkoepelend project, waarin enkele beknopte onderzoeksvragen zullen worden beantwoord. De grootste bijdrage betreft echter projectmanagement: de administratieve, coördinerende en organiserende taken die d.m.v. deelname aan het Kernteam waaronder redactie, de productie van tabellen, grafieken en figuren bijdragen aan de uiteindelijke totstandkoming van het boekje Natuurbalans 2007 .

Ook de inzet van LEI-medewerkers die deelnemen in deelprojecten die getrokken worden door Alterra-medewerkers zijn om administratieve redenen in deelproject opgenomen. De inhoudelijke omschrijving van de werkzaamheden is opgenomen in de desbetreffende deelprojectplannen (voor Greet Overbeek: Jan Vreke, voor Trond Selnes: Dana Kamphorst).

Doelstelling van het onderzoek:

De Natuurbalans agendaert onderwerpen op grond waarvan het Kabinet en de Tweede Kamer vanuit hun politieke verantwoordelijkheid controle op het beleid kunnen uitoefenen.

De doelgroep van de Natuurbalans 2007 bestaat primair uit de minister van LNV, de leden van het Kabinet en de leden van het Parlement. Daarnaast richt de NB2007 zich op provinciale bestuurders. Ten slotte is de Natuurbalans bedoeld voor beleidsambtenaren, organisaties die in het natuurbelevingsveld actief zijn en (via diverse media) het geïnteresseerde publiek.

Doelstelling van dit deelproject is een bijdrage leveren aan de werkzaamheden van het Kernteam, dat verantwoordelijk is voor de voorbereiding, het productieproces, de uiteindelijke tekst en voor de nazorg voor en rond de NB2007. Daarnaast worden onder de noemer van dit deelproject enkele inhoudelijke bijdragen geleverd door medewerkers van LEI die deelnemen in bijdragen vanuit WOT en Alterra.

Aanpak en tijdpad:

Werkwijze

De productieperiode omvat: Kernteam-activiteiten ten behoeve van voorbereiding, opstarten deelprojecten, intern concept, extern concept, RPC-concept, eindversie, boek, presentatie en nazorg. In het bijzonder gaat het om:

- Aansturen van medewerkers in Den Haag, inclusief inhoudelijke begeleiding;
- Management, administratie en coördinatie van het productieproces in Den Haag;
- Contacten met interne en externe deskundigen en opdrachtgever;
- Aansturen figuren- en tabellen productie in Den Haag
- Redactie van intern en extern concept en mogelijk delen van RPC concept
- Nazorg

Fasering

Het project wordt onderverdeeld in de volgende fasen *(en dan kale opsomming van de fasen)*

Fase	1.	Schrijven deelprojectplan en opstart tot intern concept; bijdragen Kernteam;
	2.	Redactie intern concept en extern concept; bijdragen kernteam
	3.	Coördinatie- en productiewerk van intern concept tot boekje; bijdragen Kernteam
	4.	Nazorg

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

In dit project is een bijdrage geleverd aan het tot stand komen van de Natuurbalans 2007. De bijdrage betreft onder meer bijdragen aan coördinatie, overleg met deelprojectleiders, inhoudelijke afstemming, redactie bij opeenvolgende concepten en evaluatie. Het resultaat is de publicatie van de Natuurbalans 2007:

Milieu- en Natuurplanbureau (2007), Natuurbalans 2007, MNP, Bilthoven.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De natuurbalans is aangeboden aan de ministers Verburg van LNV en Cramer van VROM, heeft ruime aandacht gekregen in de pers en er is in de Tweede Kamer meermalen naar verwezen.

Kennismanagement Natuur en Economie

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kennismanagement Natuur en Economie
Projectnummer:	LEI 20856
Projectleider:	Floor Brouwer
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	8,0	8,0	0
Reguliere programmagelden	120,0	89,4	30,6
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	128,0	97,4	30,6
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Kennisontwikkeling voor het werkveld natuur en economie, als onderdeel van het onderbouwend onderzoek van de WOT Unit Natuur en Milieu (Floor Brouwer)

Kennisontwikkeling over de opname van ecologische data in BIN en hoe het draagvlak voor de toepassing van Fiona worden versterkt (Tanja de Koeijer)

Activiteiten van de begeleidingsgroep Natuur en Economie in 2007, met deelname van externe deskundigen waar dat relevant is en strevend naar twee rapporten om inzichten van de begeleidingsgroep naar buiten te brengen (Geert Woltjer)

Doelstelling van het onderzoek:

Het onderbouwend onderzoek is een belangrijke taak van de WOT Unit Natuur en Milieu. Een goede doorstroming van de ontwikkelde kennis naar het MNP is daarbij cruciaal. Dit is van belang voor de gehele cyclus van vraagarticulatie, begeleiding van het onderbouwend onderzoek en de doorvertaling van de resultaten naar de producten van het MNP. Dit werkplan specificeert de activiteiten voor het deelprogramma Economie.

- Werkzaamheden gerelateerd aan de PCN (Floor Brouwer)
- Werkzaamheden voor de ontwikkeling en toepassing van bedrijfseconomische gegevens en modellering ten behoeve van de evaluatie van natuurbeleid (Tanja de Koeijer)

Advies geven (gevraagd en ongevraagd) aan het Milieu- en Natuurplanbureau over onderzoeken op terrein van 'Natuur en Economie' (in het kader van de begeleidingsgroep Natuur en Economie) (Geert Woltjer).

Aanpak en tijdpad:

De werkzaamheden omvatten de volgende activiteiten:

- Vraagarticulatie;
- Onderzoeksprogrammering;
- Begeleiding van onderbouwend onderzoek;
- Doorvertaling van het onderbouwend onderzoek voor de producten van het MNP.
- Bestaande ecologische databestanden voor 2007 en specifieke weidevogelbestanden van de ANV's proberen te verkrijgen voor koppeling.
- Voor Fiona ligt aandacht op de presentatie van resultaten op congressen en het realiseren van 1 a 2 wetenschappelijk artikelen.
- Vier vergaderingen, waarbij adviezen worden teruggekoppeld naar de projectleiders.
- Een kort paper over het voor het terrein van natuur en economie relevante begrippenapparaat.
- Bijdrage aan een WOT-studie, waarin de belangrijkste resultaten uit het onderbouwend onderzoek 2007 wordt samengevat. Het accent ligt hierbij op de bruikbaarheid van de resultaten voor de praktijk. Daarbij zal ook feedback over de relevantie van het onderzoek voor de beleidspraktijk worden opgenomen.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- Afronding onderbouwend onderzoek 2006;
- Deelprogrammaleiding economie, onderbouwend onderzoek 2007;
- Werkprogramma 2008 (onderbouwend onderzoek);
- Deelname in begeleidingscommissie CEI;
- Twee bijeenkomsten van de begeleidingsgroep Natuur en Economie

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Doorvertaling onderbouwend onderzoek naar wettelijke producten (Natuurbalans, natuurcompendium) en producten als Opties GLB.

Kosteneffectiviteit EHS Synthese 2007

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kosteneffectiviteit EHS Synthese 2007
Projectnummer:	LEI 20862
Projectleider:	Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	61,0	61,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	61,0	61,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Hoe kan biodiversiteit worden meegenomen in KE-analyse en welke instrumenten zijn kosteneffectief</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het doel is oogsten voor de natuurbalans, rapporteren en verder ontwikkelen methodiek voor met name biodiversiteit en optimaliseren instrumenten</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Coördinatie Ontwikkeling methode voor KE analyse op basis van biodiversiteit en analyse KE van diverse instrumenten met name accent op al dan niet generiek depositiebeleid</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Resultaten voor NB07 Resultaten voor ILG Stuurgroep 'Kosten realisatie milieukwaliteit EHS en VHR' Aanpak en model voor biodiversiteit in KE Vraagarticulatie 2008</p> <p>Stuurgroep Milieutekortten (2007) Kosten realisatie milieu- en watercondities EHS en VHR, Den Haag, IPO/VRM/LNV, V&W/UvW, Den Haag MNP (2007) Natuurbalans 2007, Bilthoven</p> <p>De Koeijer, T.J., K.H.M. van Bommel, J. Clement, R.A. Groeneveld, J.J. de Jong, K. Oltmer, M.J.S.M. Reijnen, M.N. van Wijk (2008) Kosten en uitgaven terrestrische natuur Natura 2000- gebieden, WOT-Natuur & Milieu werkdocument in voorbereiding, Wageningen</p>

De Koeijer, T.J., K.H.M. van Bommel, J. Clement, R.A. Groeneveld, J.J. de Jong, K. Oltmer, M.J.S.M. Reijnen, M.N. van Wijk (2008) Kosteneffectiviteit terrestrische EHS; Een eerste verkenning van mogelijke toepassingen, WOT-Natuur & Milieu rapport in voorbereiding, Wageningen

Oltmer, K., K.H.M. van Bommel, J. Clement, J.J. de Jong, D.P. Rudrum, E.P. Schouwenberg (2008) Toepassing van de methode "Kosteneffectiviteit natuurbeleid" op Natura 2000 gebieden, WOT Natuur & Milieu rapport (in voorbereiding), Wageningen

Groeneveld, R. en D. Rudrum (2008) Habitat Allocation to Maximize Biodiversity: technical description of the Hambo model, WOT Natuur & Milieu werkdocument (in voorbereiding) Wageningen.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Met de methodiek kan inzicht worden verkregen in de kosten die nodig zijn voor het realiseren van duurzame instandhoudingscondities in de EHS uitgesplitst per provincie (of andere geografische indeling) dan wel per natuurdoel(type).

Thematisch Assessment II 2007

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Thematisch Assessment II 2007
Projectnummer:	LEI 20863 / 5230004-06
Projectleider:	Tanja de Koeijer / Karin Sollart
Uitvoerende instellingen:	LEI / Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)			
Reguliere programmagelden	241,2	232,4	8,8
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	241,2	232,4	8,8
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De evaluatie is gericht op de gevolgen van de omslag zelf en het mogelijke effect van de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouw-beleid op de omslag. Extra aandacht gaat naar de deelnamebereidheid aan particulier natuurbeheer en de invulling van het beleid met betrekking tot particulier natuurbeheer.

Doelstelling van het onderzoek:

Doel is een evaluatie op het gebied van natuurkwaliteit, deelname particulieren/agrariërs en kosten op zowel korte als langere termijn van de omslag in het natuurbeleid van minder verwerving naar particulier- (functiewijziging) en agrarisch natuurbeheer en het aangeven van opties voor beleid

Aanpak en tijdpad:

De deelnamebereidheid aan agrarisch en particulier natuurbeheer zal grotendeels worden geanalyseerd met Fiona een bedrijfseconomisch optimalisatiemodel. Dit model zal ook worden gebruikt met het analyseren van de kosteneffectiviteit van het natuurbeheer evenals het nagaan van mogelijke opties voor het agrarisch natuurbeheer. In aanvulling op de modelberekeningen vormen enquêtes een andere belangrijke bron voor het verkrijgen van de benodigde data.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

T.J. de Koeijer, et.al. Van aankoop naar beheer II. Ex ante evaluatie omslag natuurbeleid. MNP publicatienummer 500402006
Geelen, J. & H. Leneman. Belangstelling, motieven en knelpunten van natuuraanleg door grondeigenaren. Uitkomsten van een marktonderzoek. WOt-werkdocument 69

Leneman, H., J.J. van Dijk, W.P. Daamen & J. Geelen (2007). Marktonderzoek onder grondeigenaren over natuuraanleg: methoden, resultaten en implicaties voor beleid. Achtergronddocument 'Evaluatie omslag natuurbeleid'. WOt-rapport 53

R. Verburg, H. Leneman, B.de Knecht, J. Vader (2007), Beleid voor particuliere natuurbeheer bij provincies; Achtergronddocument 'Evaluatie omslag natuurbeleid'. WOt-rapport 59

Schrijver, R.A.M. en D.P. Rudrum (2008) Potenties bij graasdierbedrijven voor deelname aan natuurbeheer, WOT Natuur en Milieu-rapport (in voorbereiding)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De omslag in het natuurbeleid zal zonder aanpassing in het beleid niet tot het gewenste resultaat leiden aangezien voor particulier natuurbeheer te weinig belangstelling is en voor agrarisch natuurbeheer niet in beheerpakketten is voorzien die leiden tot een natuurkwaliteit die terreinbeherende organisaties kunnen realiseren.

Bin land- en Tuinbouw 2007

Programma WOT-04-006
Resultaten 2007 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Bin Land- en Tuinbouw 2007
Projectnummer:	LEI 31109 en LEI 30874 en LEI 30993
Projectleider:	Bernard Douma
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep/probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2007</i>	<i>Gerealiseerd in 2007</i>	<i>Doorgeschoven naar 2008 (NUTO)</i>
Budget doorgeschoven uit 2006 (NUTO)	5,6	5,6	0
Reguliere programmagelden	85,0	85,0	0
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	90,6	90,6	0
Overig (indien van toepassing)			nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Beschikbaarheid representatief en betrouwbare data van 1500 bedrijven uit de primaire land- en tuinbouw als grondslag voor wetenschappelijk verantwoorde conclusies. Het betreft voor ruim 1050 bedrijven behalve financiële gegevens, ook gegevens over o.a. inkomen buiten bedrijf, verbruik van gewasbeschermingsmiddelen, antibiotica, meststoffen, organische mest en energie. Voor een deel van de bedrijven (450) worden de data ingekocht via accountantskantoren en blijft de dataverzameling beperkt tot de financiële kengetallen.

Doelstelling van het onderzoek:

Een voortgezette dataverzameling binnen het Bedrijven Informatie Net (BIN) ten behoeve van de wettelijke onderzoekstaken.

Aanpak en tijdpad:

In het project wordt gewerkt aan het bijhouden van de administratie over 2 boekjaren, de boekjaren zijn in een andere fase. In het "kalenderjaar" 2007 is gewerkt aan de boekjaren 2006 en 2007. De vastlegging van het boekjaar 2006 is met dit project afgerond.

Het project is opgedeeld in de volgende activiteiten:

1. Vastlegging
2. Rapportage
3. Ondersteuning
4. Voorbereiding volgende boekjaren
5. Verbeteren kwaliteit
6. Leiding en coördinatie

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Opgeleverd over boekjaar 2006 een databank met resultaten van ruim 1500 bedrijven, waarvan 1050 met volledige registratie en 450 met beperkte registratie, incl. verslaggeving voor individuele deelnemers en bedrijfsvergelijkende overzichten.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Databank met gegevens over 2006 geüpdatet en beschikbaar gesteld voor gebruik in onderzoek.

Wot-onderzoek

Verschenen documenten in de reeks Werkdocumenten van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu vanaf 2006

Werkdocumenten zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, te Wageningen. T 0317 – 47 78 44; F 0317 – 41 90 00; E info.wnm@wur.nl
De werkdocumenten zijn ook te downloaden via de Wot-website www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

2006

- 21 *Rienks, W.A., I. Terluin & P.H. Vereijken.* Towards sustainable agriculture and rural areas in Europe. An assessment of four EU regions
- 22 *Knegt, B. de, H.W.B. Bredenoord, J. Wiertz & M.E. Sanders.* Monitoringsgegevens voor het natuurbeheer anno 2005. Ecologische effectiviteit regelingen natuurbeheer: Achtergrondrapport 1
- 23 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-001 – Monitor- en Evaluatiesysteem Agenda Vitaal Platteland
- 24 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek Natuurplanbureaufunctie
- 25 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-385 - Milieuplanbureaufunctie
- 26 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-394 – Natuurplanbureaufunctie
- 27 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04 - Kennisbasis
- 28 *Verboom, J., R. Pouwels, J. Wiertz & M. Vonk.* Strategisch Plan LARCH. Van strategische visie naar plan van aanpak
- 29 *Velthof, G.L. en J.J.M. van Grinsven (eds.)* Inzet van modellen voor evaluatie van de meststoffenwet. Advies van de CDM-werkgroep Harmonisatie modellen
- 30 *Hinssen, M.A.G., R. van Oostenbrugge & K.M. Sollart.* Draaiboek Natuurbalans. Herziene versie
- 31 *Swaay, C.A.M. van, V. Mensing & M.F. Wallis de Vries.* Hotspots dagvlinder biodiversiteit
- 32 *Goossen, C.M. & F. Langers.* Recreatie en groen in en om de stad. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006
- 33 *Turnhout, Chr. Van, W.-B. Loos, R.P.B. Foppen & M.J.S.M. Reijnen.* Hotspots van biodiversiteit in Nederland op basis van broedvogelgegevens
- 34 *Didderen, K en P.F.M. Verdonschot.* Graadmeter Natuurwaarde aquatisch. Typen, indicatoren en monitoring van regionale wateren
- 35 *Wamelink, G.W.W., G.J. Reinds, J.P. Mol-Dijkstra, J. Kros, H.J. Wieggers.* Verbeteringen voor de Natuurplanner
- 36 *Groeneveld, R.A. & R.A.M. Schrijver.* FIONA 1.0; Technical description
- 37 *Luesink, H.H., M.J.C. de Bode, P.W.G. Groot Koerkamp, H. Klinker, H.A.C. Verkerk & O. Oenema.* Protocol voor monitoring landelijke mestmarkt onder een stelsel van gebruiksnormen
- 38 *Bakker-Verdurmen, M.R.L., J.W. Eimers, M.A.G. Hinssen-Haanen, T.J. van der Zwaag-van Hoorn.* Handboek secretariaat WOT Natuur & Milieu
- 39 *Pleijte, M. & M.A.H.J. van Bavel.* Europees en gebiedsgericht beleid: natuur tussen hamer en aambeeld? Een verkennend onderzoek naar de relatie tussen Europees en gebiedsgericht beleid
- 40 *Kramer, H., G.W. Hazeu & J. Clement.* Basiskaart Natuur 2004; vervaardiging van een landsdekkend basisbestand terrestrische natuur in Nederland
- 41 *Koomen, A.J.M., W. Nieuwenhuizen, J. Roos-Klein*

- Lankhorst, D.J. Brus & P.F.G. Vereijken.* Monitoring landschap; gebruik van steekproeven en landsdekkende bestanden
 - 42 *Selnes, T.A., M.A.H.J. van Bavel & T. van Rheenen.* Governance of biodiversity
 - 43 *Vries, S. de. (2007)* Veranderende landschappen en hun beleving
 - 44 *Broekmeijer, M.E.A. & F.H. Kistenkas.* Bouwen en natuur: Europese natuurwaarden op het ruimtelijk ordeningsspoor. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006
 - 45 *Sollart, K.M. & F.J.P. van den Bosch.* De provincies aan het werk; Praktijkervaringen van provincies met natuur- en landschapsbeleid in de periode 1990-2005. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006
 - 46 *Sollart, K.M. & R. de Niet met bijdragen van M.M.M. Overbeek.* Natuur en mens. Achtergronddocument bij de Natuurbalans 2006
- ### 2007
- 47 *Ten Berge, H.F.M., A.M. van Dam, B.H. Janssen & G.L. Velthof.* Mestbeleid en bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek; Advies van de CDM-werkgroep Mestbeleid en Bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek
 - 48 *Kruit, J. & I.E. Salverda.* Spiegeltje, spiegeltje aan de muur, valt er iets te leren van een andere plannings-cultuur?
 - 49 *Rijk, P.J., E.J. Bos & E.S. van Leeuwen.* Nieuwe activiteiten in het landelijk gebied. Een verkennende studie naar natuur en landschap als vestigingsfactor
 - 50 *Ligthart, S.S.H.* Natuurbeleid met kwaliteit. Het Milieu- en Natuurplanbureau en natuurbeleidsevaluatie in de periode 1998-2006
 - 51 *Kennismarkt 22 maart 2007; van onderbouwend onderzoek Wageningen UR naar producten MNP in 27 posters*
 - 52 *Kuindersma, W., R.I. van Dam & J. Vreke.* Sturen op niveau. Perversies tussen nationaal natuurbeleid en besluitvorming op gebiedsniveau.
 53. *Reijnen, M.J.S.M.* Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. National Capital Index version 2.0
 53. *Windig, J.J., M.G.P. van Veller & S.J. Hiemstra.* Indicatoren voor 'Convention on Biodiversity 2010'. Biodiversiteit Nederlandse landbouwhuisdieren en gewassen
 53. *Melman, Th.C.P. & J.P.M. Willemen.* Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Coverage protected areas.
 53. *Weijden, W.J. van der, R. Leewis & P. Bol.* Indicatoren voor 'Convention on Biodiversity 2010'. Indicatoren voor het invasieproces van exotische organismen in Nederland
 53. *Nijhof, B.S.J., C.C. Vos & A.J. van Strien.* Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Influence of climate change on biodiversity.
 53. *Moraal, L.G.* Indicatoren voor 'Convention on Biodiversity

- 7b 2010'. Effecten van klimaatverandering op insectenplagen bij bomen.
53. *Fey-Hofstede, F.E. & H.W.G. Meesters*. Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Exploration of the usefulness of the Marine Trophic Index (MTI) as an indicator for sustainability of marine fisheries in the Dutch part of the North Sea.
- 9 53. *Reijnen, M.J.S.M.* Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Connectivity/fragmentation of ecosystems: spatial conditions for sustainable biodiversity
- 11 53. *Gaaff, A. & R.W. Verburg*. Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010' Government expenditure on land acquisition and nature development for the National Ecological Network (EHS) and expenditure for international biodiversity projects
- 12 53. *Elands, B.H.M. & C.S.A. van Koppen*. Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Public awareness and participation
- 54 *Broekmeyer, M.E.A. & E.P.A.G. Schouwenberg & M.E. Sanders & R. Pouwels*. Synergie Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000-gebieden. Wat stuurt het beheer?
- 55 *Bosch, F.J.P. van den*. Draagvlak voor het Natura 2000 gebiedenbeleid. Onder relevante betrokkenen op regionaal niveau
- 56 *Jong, J.J. & M.N. van Wijk, I.M. Bouwma*. Beheerskosten van Natura 2000 gebieden
- 57 *Pouwels, R. & M.J.S.M. Reijnen & M. van Adrichem & H. Kuipers*. Ruimtelijke condities voor VHR-soorten
- 58 *Bouwma, I.M.* Quickscan Natura 2000 en Programma Beheer.
- 59 *Schouwenberg, E.P.A.G.* Huidige en toekomstige stikstofbelasting op Natura 2000 gebieden
- 60 *Hoogeveen, M.* Herberekening Ammoniak 1998 (*werktitel*)
- 61 *Jaarrapportage 2006*. WOT-04-001 – ME-AVP
- 62 *Jaarrapportage 2006*. WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 63 *Jaarrapportage 2006*. WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 64 *Jaarrapportage 2006*. WOT-04-385 – Milieuplanbureauafunctie
- 65 *Jaarrapportage 2006*. WOT-04-394 – Natuurplanbureauafunctie
- 66 *Brasser E.A., M.F. van de Kerkhof, A.M.E. Groot, L. Bos-Gorter, M.H. Borgstein, H. Leneman* Verslag van de Dialogen over Duurzame Landbouw in 2006
- 67 *Hinssen, P.J.W.* Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. Werkplan 2007
- 68 *Nieuwenhuizen, W. & J. Roos Klein Lankhorst*. Landschap in Natuurbalans 2006; Landschap in verandering tussen 1990 en 2005; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006.
- 69 *Geelen, J. & H. Leneman*. Belangstelling, motieven en knelpunten van natuuraanleg door grondeigenaren. Uitkomsten van een marktonderzoek.
- 70 *Didderen, K., P.F.M. Verdonschot, M. Bleeker*. Basiskaart Natuur aquatisch. Deel 1: Beleidskaarten en prototype
- 71 *Boesten, J.J.T.I., A. Tiktak & R.C. van Leerdam*. Manual of PEARLNEQ v4. (unofficial draft version of manual)
- 72 *Grashof-Bokdam, C.J., J. Frissel, H.A.M. Meeuwssen & M.J.S.M. Reijnen*. Aanpassing graadmeter natuurwaarde voor het agrarisch gebied
- 73 *Bosch, F.J.P. van den*. Functionele agrobiodiversiteit. Inventarisatie van nut, noodzaak en haalbaarheid van het ontwikkelen van een indicator voor het MNP
- 74 *Kistenkas, F.H. en M.E.A. Broekmeyer*. Natuur, landschap en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- 75 *Luttik, J., F.R. Veeneklaas, J. Vreke, T.A. de Boer, L.M. van den Berg & P. Luttik*. Investeren in landschapskwaliteit; De toekomstige vraag naar landschappen om in te wonen, te werken en te ontspannen
- 76 *Vreke, J.* Evaluatie van natuurbeleidsprocessen
- 77 *Apeldoorn, R.C. van*, Working with biodiversity goals in European directives. A comparison of the implementation of the Birds and Habitats Directives and the Water Framework Directive in the Netherlands, Belgium, France and Germany
- 78 *Hinssen, P.J.W.* Werkprogramma 2008; Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT-04). Onderdeel Planbureauafuncties Natuur en Milieu.
- 79 *Custers, M.H.G.* Betekenissen van Landschap in onderzoek voor het Milieu- en Natuurplanbureau; een bibliografisch overzicht
- 81 *Bakel, P.J.T. van, T. Kroon, J.G. Kroes, J. Hoogewoud, R. Pastoors, H.Th.L. Massop, D.J.J. Walvoort*. Reparatie Hydrologie voor STONE 2.1. Beschrijving reparatie-acties, analyse resultaten en beoordeling plausibiliteit.
- 2008
- 92 *Jaarrapportage 2007*. WOT-04-001 – Koepel
- 93 *Jaarrapportage 2007*. WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 94 *Jaarrapportage 2007*. WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 95 *Jaarrapportage 2007*. WOT-04-005 – M-AVP
- 96 *Jaarrapportage 2007*. WOT-04-006 – Natuurplanbureauafunctie
- 97 *Jaarrapportage 2007*. WOT-04-007 – Milieuplanbureauafunctie